

BOB AVAKIAN

BREAKTHROUGHS
(Çığır Açan Çözümlmeler)

Marx'ın Çığır Açan Tarihsel
Çözümlmesi ve Yeni Komünizm ile
Yeniden Daha da İleriye Açılan Çığır

Temel Bir Özetleme

Copyright © 2019 by Bob Avakian. All rights reserved.

Elinizdeki eserde incelenen meselelerin öneminden ötürü Bob Avakian bugüne kadar eserin bu yayın-öncesi nüshasının dağıtımına izin vermiştir ve bu yayın-öncesi nüshanın *Demarcations*' da sunulmasına da aynı yaklaşım çerçevesinde yetki vermiştir. İngilizce orijinal metinden yapılmış bu çevirilerin *resmi olmayan* çeviriler olduklarının açıkça belirtilmesi ve böyle anlaşılması kaydıyla Bob Avakian eserin çeşitli dillerdeki çevirilerinin yayınlanmasını otorize etmiştir.

Editörün Önsözü

Demarcations 'ının bu sayısının yayınlanması bizi heyecanla coşkulandırmaktadır.

Bu sayıda ***BREAKTHROUGHS Çığır Açan Çözümler: Marx'ın Çığır Açan Tarihsel Çözümü ve Yeni Komünizm ile Yeniden Daha da İleriye Açılan Çığır, Temel Bir Özetleme*** çeşitli dillere çevirisi birlikte sunulmaktadır. Bu eser yeni komünizmin yoğunlaştırılmış bir özetlemesini, ve 'daha evvel geliştirilmiş mevcut komünist teorinin bir devam ettirilişini ama aynı zamanda bu mevcut teoriden daha ileri bir nitel sıçramayı ve ondan belli hususlarda da bir kopuşu temsil eder. Gerçek bir devrim ve kurtuluşun güzergahında kökten yepyeni bir toplum gerçekleştirebilmek gerekli temeli --- bilmi, stratejiyi ve önderliği--- temin etmektedir.'

Kapitalist-emperyalist sistemin işleyişi ile insanlığın ve planetin yaygın geniş sahraları felaket kahredilmiş ve hatta bir varolma tehlikesine doğru sürüklenmekte olduğu bu dönemde, Bob Avakian'nın burdaki eserinde özlü sunumunu bulan bu bütünlüklü yeni çerçeveyi rehber edinmek ve heryer ulaşması ve tanınmasını sağlamak için bütün imkanlarımızla seferber olmak kadar insanlığın kurtuluşu yolunda duyulan ihtiyaca cevap veren ve katkıda bulunan başka bir düşünülemez. Avakian'nın kendisinin vurguladığı gibi, 'her bir yanda insanlar durumun neden içinde buldukları gibi olduğunu sorguluyor ve başka bir alemin mümkün olup olmadığını düşünüyorlar; her tarafta insanlar 'devrim'den bahsediyorlar , ne varki devrimin ne demek olduğu hakkında gerçek bir anlayışa sahip değiller, karşı karşıya olduklarını tahlil edebilecek ve onun üstesinden gelebilecek bilimsel yaklaşıma sahip ve ne yapılması gerektiğine vakıf değiller; dört bir yanda insanlar ayaklanıyor, isyan ediyor ama kısıtlanmış ve kendilerini ezen kıyımcıların merhametine muhtaç edilmiş bir haldeler, ya da geleneğin prangalarını çoğu kez hunharlıkla pekiştirmekten başka birşeye yaramayacak yollara aldatılarak sürükleniyorlar; her yerde insanlar bu kahredici umutsuz koşullardan kurtulacak bir yol arıyorlar, fakat çektikleri ızdırbın kaynağını ve bu karanlıktan kurtuluşun güzergahını göremiyorlar.'

İçindekiler

<i>Açıklayıcı Kısa Bir Önsöz</i>	5
Karl Marx: Tarihte İlk Kez İnsanın Toplumsal Gelişimine Temel Bir Bilimsel Yaklaşım, Analiz ve İnsanlığın Kurtuluşu İçin Öngörüler	6
Marxizm ile Açılan Çığır	9
Bir Bilim Olarak Marksizm – Ütopyacı Metafizik Değil, Diyalektik Materyalizm	18
Yeni Komünizm: Yeni Sentez ile Daha Da İleriye Açılan Çığır	23
Bilim	24
Gerçek Bir Devrim İçin Strateji *	
Önderlik	
Gerçek Kurtuluşa Giden Güzergahta Kökten Yeni Bir Toplum	

*Bu eserin bütün metin çevirisinin tamamı yakında yayınlanacaktır.

BREAKTHROUGHS

(Çığır Açan Çözömler)

Marx'ın Çığır Açan Tarihsel Çözömleri ve Yeni Komünizm ile Yeniden Daha da İleriye Açılan Çığır

Temel Bir Özetleme

Bob Avakian

Açıklayıcı Kısa Bir Önsöz

Biraz sonra giriş yapılacak kavramların pek çoğu, şeyleri yüksek düzeyde bir teorik soyutlamayla ele almayı gerektirmektedir. Bu konulara henüz temel bir aşinalığı bulunmayan kişiler için, konuları anlaşılır hale getirmek, insanların başlıkta esas olarak kastedilen şeyi "anlayabilmelerini" sağlamak, ayrıca bu konulara zaten aşına ve taraftar olanlar için de, bunların daha derin şekilde kavranması, üzerinde çalışılması ve insanlığın kurtuluşu davasında derin bir sıçrama gerçekleştirecek, nihai amacı komünizm olan bir devrime katkı sağlayacak bu teorinin mümkün, gerekli ve acilen ihtiyaç duyulan bir şey olduğunu göstermek için elimden gelenin en iyisini yaptım. Bu çalışma, önemli bir açıdan *Komünizmin Yeni Sentezi: Temel Yönelim, Yöntem ve Yaklaşım ve Esas Unsurlar – Taslak*ⁱ çalışmasının detaylandırılmasıdır. Aynı zamanda, başlıkta da belirtildiği gibi bu "temel bir özet" çünkü burada ele alınan konuların çoğunun kapsamlı bir açıklaması *YENİ KOMÜNİZM*ⁱⁱ kitabında yer almaktadır -ve bunun önemli unsurları da, yine önemli yönlerden devrimin el kitabı olarak hizmet edebilecek *BASICS*'tekiⁱⁱⁱ seçmelerde bulunmaktadır- ayrıca Marx zamanından itibaren geliştirilen ve yeni komünizm ile daha ileri şekilde geliştirilerek sentezlenen komünist hareketin teorisi, stratejik yönelimi ve hedefleri hakkında derinlemesine bir tartışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu aynı zamanda tamamlanmış ve nihai bir özetleme girişimi değil, "temel bir özetleme" sayılmalıdır, çünkü, yeni komünizm 'hala geliştirilmekte olan bir eserdir', önemli bir kısmı Marx'ın gerçekleştirmiş olduğu tarihsel çığır açıştan başlayarak ve onu takibeden daha önceki ilk büyük komünist devrim dalgasından elde edilenlerden hala öğrenilmesi ve daha tutatlı ve bütünsellikli sentezlenmesine hala devam edilmesi kaynaklık etmektedir.

Karl Marx: Tarihte İlk Kez İnsanın Toplumsal Gelişimine Temel Bir Bilimsel Yaklaşım, Analiz ve İnsanlığın Kurtuluşu İçin Öngörüler

Marx, *Artı Değer Teorilerinde*, burjuva politik iktisatçılarının temel sınırlılığına işaret eder: Kapitalist ekonomik ilişkileri, kapitalist ekonomiye dayanan toplumu ekonominin tek "doğal" biçimi ve insanın toplumsal gelişiminin en yüksek ve son noktası olarak görür. Ya da Marx'ın kendi sözleriyle: "kapitalist üretimde görüleceği üzere, toplumsal emeğin bu belirli, *spesifik*, tarihsel biçimi, böylesi ekonomistler tarafından genel, ebedi bir biçim, doğanın belirlediği bir şey ve bu üretim ilişkilerinin mutlak olarak (tarihsel olarak değil) gerekli, doğal ve toplumsal emeğin makul ilişkileri şeklinde tanımlanır."^{iv} [Özgün metinde kalın] Böylelerin düşünceleri Marx'ın açıkladığı gibi "tamamen kapitalist üretimin sınırları dahilindedir."^v

Bu durum, tüm burjuva teorisyenlerin, teorilerin ve yorumlamaların insanın varlığına ve tarihsel gelişimine ve olasılıklarına ilişkin teorilerinin -ve bu burjuva dünya görüşüne uygun olarak devam eden tüm reformist projelere ve şemalara ilişkin teorilerin- temel bir kör noktası ve hatasıdır.

Buna bir örnek: *Devrim Yapmak ve İnsanlığı Kurtarmak* (Bölüm 1)^{vi} çalışmasında bulunur, burada Karl Popper'a ve bir bilim kabul etmediği Marksizm'e karşı yaptığı saldırılara yönelik bir polemik yürütülmüştür. Bunun bir parçası olarak, Popper'ın Marksist artı-değer analizinin tamamını değerlendirmedeğini, değerden anlaşılan şeyin bir şeyin üretimine dahil olan toplumsal açıdan gerekli emek zamanı tarafından belirlendiğini ve Popper'ın bunun yerine, değeri belirleyen şeyin arz ve talep olduğu şeklindeki ısrarını çürütmüştüm. Fakat gerçek şu ki, bu argümanın tamamen çürütülmesi bizzat Marx tarafından *Artı Değer Teorileri*'nde (ve başka yerlerde) yapıldı. Her şey bir yana, Popper gibi insanlar alenen tembeldirler. Böyleleri, Marx'ın *Artı Değer Teorileri* de dahil olmak üzere, bu konudaki pek çok çürütmesine yönelik konuşma zahmetinde dahi bulunmuyorlar.

Ancak Popper gibi birinden ziyade, Marx'ın bahsettiği temel sınırlılık, büyük ölçüde bu sistem üzerine (veya her durumda ilkelerine ve değerlerine uygun şekilde) konuşanlarca özümsemiş veya burjuva toplumunun "ortak aklının" bir parçası olarak "miras alınarak" çoğunlukla üzerine düşünülmeden, verili herhangi bir zamanda farkında dahi olmadan işler durumda olan bir kabul gören bir varsayımdır. Bu da, modern kapitalist emperyalizmin asalaklığına; özellikle ABD'de globalleşen kapitalizmin dayandığı büyük çaptaki üretimin artışına ve bilhassa Latin Amerika, Afrika, Orta Doğu ve Asya'nın Üçüncü Dünyasında yer alan ter atölyelerinden elde edilen büyük kâr oranının sürdürülmesine, öte yandan kapitalist-emperyalizmin "evi" konumundaki ülkelerdeki finans alemi ve finansal spekülasyonlardaki artan kapitalist aktiviteye ve "en üst" (temel fiziksel materyallerin üretimine yönelik olmayan) yüksek teknoloji, hizmet sektörü ve ticaret (online pazarlamanın artan rolü de buna dahildir) çevresine dayanmaktadır. Lenin'in de ifade ettiği gibi, bu durum ABD gibi toplumların tümüne "asalaklık damgasını" vurur; ve yine, burjuva üretim ilişkilerinin toplumsal emeğin doğal, nihai ve ebedi ilişkileri olduğunu varsayan teoriler ve gözlemler, bugün ABD gibi bir ülkede olduğu şekliyle yüksek derecede asalaklık ile belirginleşen burjuva ilişkilerin entelektüel tezahürleridir. Bunlar, Marx tarafından burjuva hakkın dar ufkunun ötesine geçememe olarak tanımlanan şeyin -burjuva üretim ilişkileri ve buna tekabül eden toplumsal ilişkiler tarafından tanımlanan ve sınırlandırılan hakkın- tezahürüdürler.

Ve genellikle bir çeşit büyüü "demokrasi" şeklinde ifade edilen bu şey, aynı zamanda kapitalizmle ayrılmaz bir biçimde bağlantılı olan, ancak bir şekilde toplumsal ve sınıfsal

içeriği bulunmayan metafiziksel bir "saf" demokrasidir, gerçekte ise (daha sonra detaylı olarak açıklayacağım) bu şekilde bahsedilen ve yüceltilen demokrasi, kapitalist üretim ilişkilerini kolaylaştıran ve kuvvetlendiren, sömürü ve baskıya dayalı kapitalist sistemin sınıfsal diktatörlüğünün bir biçimidir.

İşte sayısız örneği bulunan modern illüzyonlardan bazıları.

Muhafazakar (ancak Donald Trump'a karşıtı) bir yorumcu olan David Brooks, "Sağda Rönesans"^{vii} çalışmasında John Locke'un teorilerine atıf yaparak, bunları Amerikan demokrasisinin ve kapitalizminin büyük başarısı olarak gördüğü şeylere büyük bir ilham kaynağı olarak gösterir. Birkaç yüzyıl önce kapitalizmin yükseliş dönemindeki bir İngiliz filozofu olan Locke, bireyin doğduğu toplumsal kasta göre değil, bir birey olarak sosyal haklara uygunluğu ve faziletlerine göre değerlendirilmesini savunan bireyciliğin şampiyonu biridir. Brooks'un bahsettiği bu şey, insan eşitliği, demokrasi ve kapitalizm açısından ABD'nin seçkin ve parlak bir model olması gibi tekrarlana gelen bir bayatlamış tandırnamedir. Gerçekte ise, Locke, her şeyden önce, *mülk sahibi* bireyin savunucusu ve teorisyeniydi. Bunu, *Demokrasi: Neden Daha iyisini Yapamayalım ki?* çalışmamda inceledim, bu çalışmada "*Locke'un teorik olarak ifade ettiği, ayrıca pratik olarak siyasi taraftarı olduğu toplumun ücretli kölelik ve kapitalist sömürüye dayandığını*"^{viii} - bunun derin eşitsizlik ve sömürüden kaynaklı toplumsal ilişkiler tarafından belirlenen bir toplum olduğunu belirttim. Ve Locke'a ilişkin şunu vurguladım:

... İngiltere'de köleliğe karşıyken, Yönetim Üzerine İkinci İnceleme isimli çalışmasında belirli koşullar altında kölelik kurumunu yalnızca savunmakla kalmadı, aynı zamanda köle ticaretinden şahsen önemsiz sayılamayacak da bir kâr elde etti, ayrıca Amerikan sömürgelerinin birinde köle sahipleri aristokrasisinin başkanlık ettiği bir hükümetin yasalarını hazırlamaya da yardımcı oldu.^{ix}

Burada, özellikle Amerikan kapitalizmine ilahiler söyleyen burjuva toplumunun kuramcıları ve savunucularının "kör noktalarını" görüyoruz: Amerikan kapitalizminin "büyük başarı öyküsünde" köleliğin rolünü görmezden geliyorlar - gerçekte *Basics 1:1*'de işaret ettiğim gibi, **"Eğer kölelik olmasaydı bugün bildiğimiz Amerika Birleşik Devletleri de olmazdı.** Bu yalın ve temel bir gerçektir." Bu ifadede yoğunlaşan derin bir gerçeklik bulunmaktadır. *Devrim – Daha Azı Değil!* 'de belirttiğim gibi Adam Goodheart, *1861*^x isimli kitabında şu gerçeği belirtiyor: "İç Savaş'a giden süreçte, bu ülkedeki kölelerin toplam parasal değeri, bütün fabrikalar ve demiryollarının toplam değerinden daha büyüktü."^{xi} [Vurgu eklenmiştir] (Ayrıca burada, Edward Baptist'in Amerikan ekonomisinin gelişmesinde köleliğin oynadığı kritik rolün ve bununla ilgili tarifsiz dehşetin derinliklerine inen *Yarısı Hiçbir Zaman Anlatılmadı*^{xii} çalışmasını da belirtebiliriz.)

David Brooks, ABD'de özellikle 1860-1900 döneminde meydana gelen büyük ekonomik gelişimi selamlar (bu aynı zamanda Ayn Rand tarafından da abartılı bir şekilde övülmektedir). Ancak bu dahi bir kez daha, büyük ölçüde köleliğe dayanan bir temel üzerinde gerçekleşmiştir; bu ekonomik genişleme, İç Savaş sonrası dönemde Siyah halk kitlelerinin kölelikten pek az farklı koşullardaki (ve halen bazı unsurlarını içeren) aşırı sömürüsünün devamlılığı yanında, Amerikalı Yerlilerin daha fazla katledilmesine, büyük çapta toprakların gaspedilmesine (her seferinde süreçte belirleyici olan anlaşmaların yapılmasına), demiryollarının Batı'ya doğru genişlemesine ve tüm diğerlerinin yanı sıra, Çinli göçmenlere karşı vahşi ve acımasız bir baskı ve ayrımcılığın izlenmesine özden bağlıdır. Bu ayrıca,

TRUMP/PENCE REJİMİ GİTMEK ZORUNDA! İnsanlık Adına Faşist Bir Amerika'yı Kabul Etmeyi Reddediyoruz, Daha İyi Bir Dünya Mümkün: "ABD; topraklarının ve zenginliğinin temelini, toprakların silahla gaspedilmesi, soykırım, kölelik ve Amerika'ya peşi sıra gelen göçmen dalgalarının acımasızca sömürülmesi üzerinden kurmuştur." şeklinde ortaya koyduğum temel ve yalın bir gerçektir.^{xiii}

Burjuva özlemi adına daha bayağılaştırılmış bir felsefe örneği, Robert E. Rubin'in "Philosophy Pays Off" adlı makalesinde bulunur. Rubin, 1950'lerde Harvard'da bir felsefe profesörü olan Raphael Demos'i överek şöyle tanımlama yapar:

"Platon ve diğer büyük filozofları, herhangi bir önermenin doğru olduğunu nihai olarak kanıtlamanın imkansız olduğunu göstermek için kullanırdı.

Bütün önemli kararların olasılıklarla ilgili olduğunu anlamamdan dolayı kesin ifadelerle hiçbir şeyi ispatlayamayacağınız sonucuna vardım. Profesör Demos'un öğretisinin temel ilkesini içselleştirmek -riskleri tartmak, kazancı ve kaybı analiz etmek- on yıllardır profesyonel olarak finans ve hükümet alanında yaptığım her şeyin merkezinde bulunuyordum.^{xiv}

Böylesi anti-bilimsel rölativist bir sofistlik (kesin olarak herhangi bir şeyi ispatlamak mümkün değildir ve bunun yerine, riskleri tartmak, kazancı ve kaybı analiz etmek gerekir) kalkışan Robert E. Rubin ile Bill Clinton başkanlığı sırasında Hazine Sekreteri olan ve bu ülkenin kuruluşunda ve Anayasasının kabul edilmesine yönelik (New York Times Kitap İncelemesi'ndeki bir makalede) şunları yazanın bir ve aynı Robert E. Rubin olması elbette tesadüfi veya rastlantısal olması mümkün değildir.

Federal iktidarın kapsamı ve demokratik kurumlarımızın tasarımı konusundaki anlaşmazlıklar, uzun tartışmalar ve nihayetinde ilkeli uzlaşmalarla çözüldü.^{xv}

"İlkeli Uzlaşmalar ve İnsanlığa Karşı Diğer Suçlar Üzerine"^{xvi} çalışmasında, kölelerin beşte üçünün insan olarak kabul edildiği bu Anayasanın, bu ülkenin kurucuları tarafından kabul edilen köleliğin belirgin ve korkunç bir "ilkeli uzlaşma" örneği olduğuna dikkat çektim. Ayrıca, *TRUMP/PENCE REJİMİ GİTMEK ZORUNDA!*'da da değindiğim gibi: Bu Anayasa, kölelikle birlikte toplu tecavüzü de kurumsallaştırmıştır. Yalnızca köle sahibi olanlar değil, bütün "kurucular" da bu korkunç suçlardan sorumludur. Bütün bunları rasyonalize ederek böylesi bir uzlaşma yapılmıyorsa, sömürgeleri tek bir devlet altında tek bir ülkede birleştirmenin mümkün olamayacağı sıklıkla tartışılan bir şeydir. Fakat burada şu soru ortaya çıkıyor, ki sırf sorunun ifade edilmesi dahi kendi başına cevabı bariz şekilde ele veriyor : *Köleliği ve vahşeti kurumsallaştırmaya dayanan* bir ülke kurmak niçin gerekliydi ve bu durum hangi açıdan haklıdır? *Niçin* böylesi bir temelde bir ülke kurmayı *reddetmek* çok daha iyi olmasın?

Marxizm ile Açılan Çığır

Burjuva felsefesinin çeşitli ifadeleri olarak öne sürülen siyaset teorisi ve sosyal teori (ya da Rubin'in durumunda olduğu gibi felsefenin metalaştırılması) aksine, Marx'ın öne sürdüğü bilimsel yaklaşım; insan toplumundaki ilişkilerin, ekonomi ve toplumun nasıl işlediğinin anlaşılmasının bir parçası olduğunu vurgular ve verili herhangi bir toplumdaki üretim ilişkilerinin ve buna tekabül eden toplumsal ilişkilerin temel ve esas olduğunu kabul eder. (Bu, Marx'ın daha sonra geri döneceğim "4 Bütünler" olarak adlandırılan formülasyonda yakaladığı bir şeydir.)

Bu ilişkiler "tesadüfi" veya "rastlantısal" veya keyfi değildir - herhangi bir toplumun, temelde, insanların yaşamları için gerekli maddi ihtiyaçlarını karşılaması ve gelecek nesillerin yaratılması için birbirleriyle ve doğanın geri kalanı ile etkileşime girmeleri maddi gerçekliğine dayanır. Ve herhangi bir toplumda ve verili bir zamanda, insanların *kendi seçimleri olmayan*, ancak *temel olarak üretici güçlerin* (toprak, hammaddeler, binalar, diğer fiziksel yapılar, teknoloji ve herhangi bir zamanda bilgi ve yetenekleri olan insanları içerir) niteliği tarafından belirlenmiş belirgin üretim ilişkilerine girdikleri konusunda Marx temel teşkil eden bir kavrayış getirmiştir. **Ve üretici güçler, insanın inisiyatifi ve eylemi ile devamlı olarak geliştiği için, verili her sistem üretim ilişkilerinin üretici güçler üzerinde köstek olmaya başladığı bir noktaya ulaşır, ve devrim, bu çelişkiyi çözmek ve üretici güçlerin gelişmelerini uygun bir biçimde sürdürebilmelerini sağlamak için gerekli hale gelir. Bu devrim, somut olarak eski siyaset gücünün devrilmesi ve temel görevi üretici güçlerin gelişimi doğrultusunda üretim ilişkilerini dönüştürecek yeni bir siyaset sisteminin kurulması yolu ile politik alanda gerçekleştirilir.**

Marx'ın da belirttiği gibi -reformist "sosyalistler" de dahil olmak üzere- reformistlerin ayırt edici özelliklerinden biri, ekonomiyi eşitsizlik ve diğer toplumsal rahatsızlıkların kaynağı olarak belirledikleri durumlarda meseleyi *bölüşüm* alanına yerleştirmeleridir, oysa ki kapitalizm gibi sömürücü bir toplumun karakterini oluşturan baskı ve eşitsizliğin kaynağı *üretim* alanında bulunmaktadır ve daha spesifik olarak da *üretim ilişkilerindedir*.

Şimdi, üretim ilişkileri ile ilgili olarak, Lenin'in üretim ilişkilerinin farklı bileşenlerini tanımlaması incelemeye değerdir. Lenin, üretim ilişkilerinin şu üç bölümden oluştuğunu söyler: üretim araçlarının mülkiyeti; genel toplumsal iş bölümündeki rol ve toplumsal servetin dağılımındaki pay. Bu nedenle, eğer üzerine düşünecek olursanız, mesela büyük bir şirket veya finans kurumu yani büyük bir kapitalistseniz, pek çok üretim aracının (fabrikaların, makinelerin ve diğer teknolojinin, toprağın vb.) sahibisinizdir. Küçük ölçekli bir kapitalist, küçük burjuvaysanız, bunlardan birkaçına sahip olabilirsiniz, fakat bunlardan daha fazlasına sahip değilsinizdir; yani milyonlarca veya milyarlarca dolarlık sermaye sahibi olamayacaksınız - belki daha az miktarlarda olacak. Öyleyse, bu durum -ve Lenin bunu üretim ilişkilerinin en temel yönü olarak tanımlar- üretim ilişkilerinin ilk görünümüdür: üretim araçlarına sahip olmak veya olmamak ve bir kişinin (veya bir şirketin, vb.) ne kadar üretim aracına sahip olduğu.

Üretim ilişkilerinin ikinci yönü veya bileşeni, toplumsal işbölümünün oynadığı rolüdür. Örneğin, kendi başına üretim araçlarına sahip olmayan, fakat ender bir vasfa sahip olan birileri, kendileri üretim araçlarına sahip olmasalar dahi bu vasıfları karşılığında çok fazla ödeme alabilirler. Ve genellikle yüksek düzeyde eğitim almış insanlar, örneğin herhangi bir uzmanlık alanı bulunanlar, üretim aracı ve çok gelişmiş bir beceriye sahip olmayanlardan (yaşamak için yapabilecekleri tek şey, çalışma kabiliyetleri ve emek güçlerini satmak zorunda

olanlardan) farklı konumlarda bulunurlar. Bu nedenle meslek sahipleri ve benzeri durumlarda bulunanlar, küçük ölçekli üretim araçları (veya küçük bir dükkanı bulunan mağaza sahipleri gibi küçük ölçekli üretim araçları) sahipleriyle birlikte orta sınıfı (küçük burjuvaziyi) oluştururlar ve büyük burjuvaziyle, yani kapitalist hakim sınıfla ilişkileri bulunur.

Küçük burjuvazi açısından -bu sınıfın belirli bölümleri arasında temelde ortak olduğu kadar, belirgin farklılıkları açısından da- Marx'ın Louis Bonaparte'ın On Sekizci Brumaire'indeki şu gözlemleri son derece bilgi vericidir ve konuya uygun düşmektedir. Marx'ın yazdığı bu demokratik aydınlar

gerçekten de tüm küçük dükkan sahipleridirler veya küçük dükkan sahiplerinin hevesli şampiyonlarıdır. Eğitimlerine ve bireysel konumlarına göre birbirlerinden yer ile gökkubbe kadar uzak olabilirler. Onları [demokratik aydınları] küçük burjuvazinin temsilcisi yapan şey, ikincilerin [küçük dükkan sahiplerinden] yaşamlarında bir türlü ötesine geçemedikleri sınırları, demokratik aydınların da kendi fikir dünyalarında bir türlü aşamadıkları ve dolayısıyla, ikincilerin kendi maddi çıkarlarına ve toplumsal konumlarına yüzünden pratikte karşı karşıya geldikleri problemler ve çözümlerle aydınların da bu yüzden teoride sürüklenme olgusunda yatar.

Küçük burjuva demokratik aydınlar (kapitalist toplumda toplumsal konumu ve yaşam tarzı şu veya bu şekilde fikirler üzerine çalışmaya dayalı olan kişiler) esas olarak burjuva siyasi spektrumun ("liberal" veya "progresif" konumların) "sol" tarafına eğilimlidirler, bununla beraber "dükkanlı" katmanlar (veya daha geniş bir ifade ile küçük-ölçekli üretim ve dağıtım aracına sahip olanlar) genellikle bu yelpazenin "sağına" hatta en sağına eğilimli olurlar (bununla beraber en azından bazı küçük ölçekli girişimciler ve "esnek ekonomi" içindeki pek çok kişi bu duruma istisna olarak görülebilir). Fakat hem dükkanlılar (yaygın şekilde anlaşıldığı şekliyle) hem de demokratik aydınlar için geçerli olan şey, kendiliğinden bir şekilde kapitalist meta ilişkilerinin daraltıcı sınırları içinde ve buna tekabül eden burjuva hak kavramı çerçevesine hapsolmuş bulunmalarındır.

Ve sonrasında, ne kendi üretim araçları bulunan, ne de toplumda ve genel olarak işbölümünde orta bir konuma yükselebilecekleri herhangi bir gelişmiş beceriye ya da yüksek eğitim seviyesine sahip olmayan, toplumun en altında yer alan, çalışma kapasitelerini satan ve bu şekilde sömürülen, veya çalışma kabiliyetlerini satamayan ve bundan dolayı da aç kalmamak için kendilerini satmak zorunda kalıp küçük burjuva faaliyetlere eklenen, hayatta kalabilmek için seyyar satıcılık veya bunun gibi işler yapan insanlar bulunur.

Böylece, işbölümünün, üretim araçlarına sahip olmak ya da olmamak ile bağlantılı olduğunu görebilirsiniz fakat eğitim, beceri, meslekler ve benzeri meseleler nedeniyle bununla tamamen özdeş de değildir. Ayrıca, üretim araçlarının mülkiyetinin (veya mülkiyetsizliğinin) ve işbölümünün, toplumsal servetin bölüşümüne katılımla yakından ilişkili olduğunu da görebilirsiniz. Milyonlarca veya milyarlarca dolar değerinde bir üretim aracına sahipseniz ve eğer yaptığınız işte berbat biri değilseniz veya kapitalizmin anarşisi tarafından yutulmazsanız, çok fazla kâr elde edersiniz ve bu kârların çoğu, kapitalizmin rekabetçi hareketinin bir parçası olarak yeniden yatırım yapsanız dahi, büyük miktarlarda kişisel gelir olarak size tahsil edilir. Eğer uzmanlığınız varsa veya belli miktarda, ancak pek fazla olmayan üretim (veya dağıtım) aracına sahipseniz, toplumsal servetin bölüşümünden orta bir pay alırsınız. Ve eğer herhangi bir üretim aracınız yoksa ve yüksek bir eğitim seviyesine veya gelişmiş becerilere sahip değilseniz, o zaman toplumsal servetin bölüşümünden en küçük dilimi alırsınız.

Burada ilginç ve önemli bir nokta bulunur: Örneğin bir dükkan sahibi, fabrikada veya benzer durumda (hastanede veya depoda vb.) ücretli çalışan birinden daha fakir olabilir. Ancak esnaflar yine de küçük burjuvaziye dahildirler, çünkü bunlar küçük üretim ya da dağıtım araçlarının sahipleridir, oysa ki daha yüksek bir geliri olan fakat üretim araçlarına ve hatta gelişmiş becerilere sahip olmayan kişiler yalnızca işgüçlerini satarak yaşarlar, ki bu insanlar farklı bir sınıfa, *proletaryaya* dahildirler. Bu önemlidir, çünkü tüm popülizmi ile bu ülkede ekonomik durum ve gelir üzerinden ahmakça bir sınıf tanımlaması yapılmaktadır. Bu nedenle sık sık “işçi sınıf” tanımlamasını duyarız -ve burjuva yorumcuları genellikle “beyaz” kelimesini oraya koymayı unuturlar, oysa ki bu açıkça ifade ettikleri şeydir- “işçi sınıf Trump'a oy verdi, çünkü ekonomik açıdan çok kötü durumdaydılar.” Ancak, toplumsal ilişkiler ve “değerlerin” elde edilen gelirden veya insanların Trump'a oy verip vermemesinden daha önemli bir faktör olması bir yana, bu “işçi sınıf” ekonomik açıdan feci durumda olsa da olmasa da gerçekte küçük burjuvazinin bir parçasıdır. Bu yüzden bu şeyleri bilimsel olarak anlamak önemlidir. Bunlar keyfi kategorilerden ibaret şeyler değildir. Gerçekten iş dünyasındaysanız ve başarılı olmak ve daha geniş çapta bir iş adamı olmak istiyorsanız, veya yalnızca emek gücünüzü satıyorsanız – yaşamınızın nasıl olacağına ilişkin gerçek sonuçlarla yüzleşirsiniz ve bu durum bakış açınızın ne olacağı konusunda kendiliğinden de olsa (kendiliğindenciliğin sınırlarına daha sonra değineceğim) bir fark yaratır.

Bu aynı zamanda, üretim ilişkilerinin üç bileşeni bulunduğunu, bunların birbirleriyle nasıl bağlantılı olduğunu, birbirlerini nasıl etkilediklerini ve her biri kendi başına önemli ve genel olarak ilk unsur (üretim araçlarının mülkiyeti) belirleyici olsa da, bunların birbirlerinden tamamen ayrılamadıklarını gösteren Lenin tarafından yapılmış önemli bir tahlildir. Dolayısıyla, üretim ilişkileri toplumda insanlar arasındaki tek önemli ilişki olmasa da, en temel ve son kertede belirleyici olandır ve Lenin tarafından yapılan bu tahlil, bize insanların toplumda nerede buldukları ve rollerinin ne olduğunu – ve hatta belirli bir dereceye kadar, kendiliğinden eğilimlerinin (kendiliğindenciliğin kesin sınırlılıklarına daha sonra değineceğimi bir kez daha belirtmek isterim) toplumda ve dünyada olan bu şeylerle ilişkisini anlama konusunda bilimsel bir yaklaşım sunar. Mesele, bunların yalnızca toplumdaki temel ve esas ilişkiler olmaları meselesi değildir, Marx'ın da vurguladığı gibi, esas olan bunların bireylerin iradesinden bağımsız olduğunu anlamaktır. Bunlar gerçek anlamları bulunan, gerçek toplumsal kategorilerdir. İnsanları bu kategorilerde gruplamak yalnızca keyfi bir entelektüel egzersiz değildir - bunlar insanlar üzerinde gerçek sonuçları ve derin etkileri olan maddi gerçekliği yansıtır.

Trump bazı faşist sivri dilli lafbelikleri ve kuduz saldırıları ile ortaya çıktığında, Demokrat Partililerin şu şekilde şikayetlerini duyarsınız: "O bizi birleştirmiyor, bizi bölüyor" – sanki başkan kudurgan bir tarz yerine doğru tatlı kelimeler kullansa herkes bir araya gelebilecekmiş gibi. Ve (örneğin Locke'a geri dönersek) bu durum, toplumdaki herkesin *sadece* bir bireymiş gibi göstererek davranmaya çalışmanın bir parçasıdır. Elbette insanlar bireydirler, fakat onlar sadece birey değildirler - bunun ötesinde, toplumsal ilişkilerin ve en temelde üretim ilişkilerinin bir parçasıdır ve bunun nasıl yaşadıkları, şeyleri kendiliğinden nasıl algıladıkları ve önemli bir dereceye kadar da nasıl hareket ettikleri üzerinde gerçek sonuçları oluşur. Bu faktörler topluma entegre bütünselliğindedir ve “bizi birleştireceğine bölüyor” türünden sevimli cümleler kullanarak bunları yürürlükten kaldıramaz veya onları bu şekilde uzaklaştıramazsınız.

Açıkça ifade ettiğim gibi, toplumdaki üretim ilişkileri önemli ve temel oldukları kadar elbette toplumdaki tek önemli ilişki de değildirler, ve her şeyi bu üretim ilişkilerine indirgemek yanlış olur. Aynı zamanda, nesnel ve keyfi kategorilerden veya insanların yalnızca

akıllarındaki şeylerden oluşmayan çok belirgin ve önemli toplumsal ilişkiler de mevcuttur. Örneğin kadınlar ve erkekler arasında toplumsal bir ilişki (eşitsiz bir baskı ilişkisi) vardır. Bu toplum içinde (aynı zamanda dünya ölçeğinde de), ezen ve ezilen insanlar veya milletler arasındaki ilişkiler vardır. Örneğin beyazsanız, bu toplumda nesnel olarak bir konumunuz vardır; ve beyaz değilseniz, popüler olarak "renkli insanlar" olarak adlandırılan şeyin bir parçasıysanız (Siyahi insanlar, Latinler ve diğerleri) farklı bir konumdasınızdır, yani nesnel olarak aşağı ve baskı altında bir konumda kalırsınız. Elbette bir insan olarak aşağı değilsinizdir, fakat toplumdaki sosyal ilişkiler açısından nesnel olarak var olan ve siz insan olarak hiçbir şekilde aşağı biri olmasanız da, aşağı konumda muamele edilen ve bu şekilde devam ettirilen bir insan kategorisine dahil olursunuz. Ve bunu rasyonelleştirmek için geliştirilen ve sizin bir grup aşağı insanın parçası olduğunuzu söyleyen bir ideoloji de vardır. Bu baskıcı toplumsal ilişkiler, sömürücü üretim ilişkilerine tekabül etmektedir.

Bu oldukça ilginçtir: Bu karanlık çağın gericileri, örneğin yakın zaman önce saldırılarını Arizona'da eğitim alanına yöneltmeye başladıklarında, yaptıkları işlerden biri Chicano çalışmalarından kurtulmaya çalışmak oldu. Ve devletin eğitim kurumunda bu karardan sorumlu olan insanlardan birinin açıkça şunu söylediğini duydum: İnsanlara, toplumda ezilen bir grubun parçası olduklarını anlatan bir eğitim uygulamamız olamaz; insanlara herbirinin birer birey olduklarını söyleyen bir eğitimimiz olmalı.

Şimdi, eğer toplumsal baskıyı bundan hiç bahsetmeden gerçekten ortadan kaldırabilseydik, hayat çok daha kolay olurdu. Ancak gerçek dünyadaki bu insan kategorileri - bu toplumsal ilişkiler, daha iyi bir yol göstermek açısından nesnel olarak mevcutturlar. Bunlar, bu toplumda tarihsel olarak evrilen ilişkilerin bir parçasıdırlar. Onlardan dilediğiniz gibi kurtulamazsınız ve insanların onlar hakkında konuşmasına izin vermeyerek onları ortadan kaldıramazsınız. (Şüphesiz insanların bu şeyler hakkında konuşmasına izin vermemek gerçekte bunları ortadan kaldırmaz, aksine bunların devam etmesini sağlar ve pekiştirir, buradaki amaç ve belirgin etkisi bu şekildedir.)

Bilimsel olarak toplumun karakterini ve devrime duyulan ihtiyacı anlamak, Martin Luther King gibi birinin sınırlılıklarının anlaşılmasını gerektirir, fakat sağ kanattan kişilerin ve hatta bazı liberallerin ünlü "Bir Hayalim Var" konuşmasını nasıl ele aldığını görmek çok ilginçtir. Martin Luther King'ten alıntılar yapmak gerekirse, bir gün kölelerin torunlarının ve köle sahiplerinin torunlarının bir araya gelip birbirlerini tıpkı bireyler olarak görebilecekleri ve renklerine göre ayrıştırılmayacakları bir hayali olduğunu söylüyordu. Şimdi anımsayın, Martin Luther King "Bir hayalim var" diyor - bu bir hayal, bir umut veya bir amaç - bu *bir gün* gerçek olacak. Ve sonra bu sağ kanattan kişiler ve bazı liberaller kalkıp şöyle diyor: "Martin Luther King, bunun herkesin ten rengine göre değil de karakterlerinin içeriğine göre yargılandığı bir toplum olduğunu belirtmişti, dolayısıyla artık siyahlar eziliyor diye sızlanmayı kesin."

Evet, bu, faşist Arizona eğitim yetkilisi tarafından söylenen, baskıcı ilişkilerin bilinmesini engellemek için insanların konuşmasına izin vermeyen ya da konuştuğularında dediklerini çarpıtan tarzın bir başka girişimidir. Amaç, açıkça baskıyı sürdürmek ve bunu yoğunlaştırmaktır. Yani bu çok önemlidir ve toplumsal ilişkiler meselesidir. Açıkçası, bu toplumsal ilişkiler toplumdaki temel üretim ilişkileri ile bağlantılıdırlar, fakat aynı zamanda kendi özerk işleyişleri de vardır ve bunun çok büyük sonuçları olur. Ve bir kez daha, buradaki önemli nokta, bu ilişkilerin tarihsel olarak geliştiği ve nesnel olarak var olduğudur. Beyaz üstünlüğü olmasaydı, Amerika Birleşik Devletleri de olamazdı. Bu bir başka basit ve temel gerçektir.

Daha önce söylediklerime geri dönerek, "büyük kurucu babaların" ülkeyi nasıl bir araya getirdiklerini, - ve evet nasıl baba olduklarını bir görün. Ülkeyi "ilkeli uzlaşma" – yani köleliği kurumsallaştıran bir "ilkeli uzlaşma" temelinde birleştirdiler. Bu durum topluma yerleşik durumdadır ve gerçek bir sonucu vardır. Kölelik yalnızca bir soyutlama değildir. Kölelik, gerçek insanları etkileyen gerçek bir şeydir. Bu bir yaşam tarzıdır: bir şeyler üretmenin bir yoludur; kendine özgü dinamikleri vardır, toplumun diğer bölümleriyle ve dünya ölçeğinde üretim ve değişimle etkileşime girer - bu gerçek bir şeydir. Ve sonra, İç Savaş çıktığında ve Kuzey Güney'i mağlup ettiğinde, Kuzeyliler Güney'i yenmenin gerekli bir parçası olarak öncelikle Konfederasyon devletlerinde ve ardından da genel olarak köleliği ortadan kaldırmak zorunda kaldılar. Bu, Lincoln ve diğerlerinin zorunda kaldığı bir şeydi.

Fakat ülkeyi nasıl bir araya getirdiler? Yarım yamalak bir ülkeye sahip olmak istemiyorlardı. Lincoln bu yüzden en önde savaşa girdi. Dedi ki: Ülkenin yarısının ayrılmasına izin veremeyiz, ülkenin yarısı çekip giderse bir ülkeniz de olmaz. Ülkenin yarısı ve tüm Avrupalı güçler, ülkenin diğer yarısı ile ittifak yapmaya hevesli değillerdi. Bu yüzden ülkeyi tek bir bütün olarak bir araya getirmek zorunda kaldılar ve bunu yapabilmelerinin tek yolu, mevcut üretim ilişkileri ve toplumsal ilişkiler göz önüne alındığında, Güney aristokrasisiyle, yani büyük ölçüde eski köle sahipleri olan büyük toprak sahipleriyle her türlü "ilkeli uzlaşmayı" yapmaktı. İşte bu yüzden, İç Savaştan çok kısa bir süre önce Yeniden Yapılanma tersine çevrildi ve Siyah halk kitleleri bir kez daha ihanete uğradı.

Bütün bunların yansıttığı ve gösterdiği şey, bunların tarihsel olarak gelişmiş ilişkiler olmalarıdır. Eğer çekilmek isteyen, bu doğrultuda savaş teşebbüsleri bulunan ve Konfederasyon isyanını yöneten eski köle sahiplerini tamamen bastırmış olsalardı ülkeyi kapitalist bir ülke olarak biraraya getiremeyeceklerdi. Bütün ülke parçalara ayrılacaktı ve sonunda en küçük bir kısmını dahi koruyamayacaklardı. Bu nedenle, bu toplumsal ilişkilerin ve egemen üretim ilişkileriyle bağlantılarının gerçek anlamları ve gerçek etkileri bulunur.

Erkekler ve kadınlar arasındaki baskıcı ilişki tarihsel olarak binlerce yıl boyunca gelişmiş ve şimdi kapitalist üretim ilişkileri ve genel olarak kapitalist sistem çerçevesinde (yalnızca belirli bir ülkede değil, dünya çapında) özel bir biçim almıştır. Bu yalnızca keyfi bir şey, yalnızca insanların davranışlarıyla ilgili bir mesele değildir. Ve bu durum, kapitalizm altında baskıcı bir ataerkil kurum olan aile meselesine yol açar. Ekonomik ilişkileri fakat aynı zamanda toplumsal ilişkileri de içerir - bu toplumun ekonomik bir birimidir ve nihayetinde belirli bir yaşam ve kendine ait bir dinamiği ve etkisine sahip olsa bile, verili toplumda hüküm süren temel üretim ilişkileri tarafından belirlenen ve şekillenen bir toplumsal ilişkidir.

Bu yüzden, burada üzerinde durulması gereken nokta, bir kez daha, bu üretim ve toplumsal ilişkilerin tarihsel olarak geliştiği, şu anda ABD gibi bir toplum da dahil olmak üzere, belirli bir zamanda toplumun derinliklerine gömülmüş olmalarıdır. Öte yandan, tüm bu burjuva teorisyenleri ve (hayırsever) filozofların ortaya koyduklarının aksine, tarihsel olarak evrimleşmiş olsalar da bu ilişkiler aynı zamanda *kalıcı da değildir*.

Tüm bunlarla ilgili olarak, kapitalist toplumun en büyük özelliklerinden biri olarak sıkça gündeme getirilen toplumsal hareketlilik hakkında konuşan Marx, bir başka büyük çalışması olan *Grundrisse*'de, bireylerin toplum içindeki toplumsal ve sınıfsal konumlarını değiştirebileceklerini, fakat halk kitlelerin bu baskıcı üretim ve toplumsal ilişkilerinden ancak devrim aracılığı ile kurtulabileceklerini – bu ilişkilerin barındıran ve cisimleştiren sistemin devrilmesi ve yok edilmesi yoluyla kurtulabileceklerini belirtir.

Burada, yeni komünizmi geliştirirken büyük önem verdiğim bir nokta bu konuyla derinden ilişkilidir.

Nihayetinde *üretim biçimi*; kadınların, Siyahilerin veya Latinlerin ezilmesi, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişki gibi, veya çevreyle ilgili durum, göçmenlerin durumu vb. gibi *herhangi bir toplumsal sorunun temelini ve değişiminin sınırlarını belirler*. Bütün bunların kendi başlarına gerçekliği ve dinamikleri bulunsa da ve bunlar ekonomik sisteme indirgenemez durumda olsalar da, hepsi belirli bir çerçeve ve belirli bir ekonomik sistemin temel dinamikleri içinde gerçekleşir; ve bu ekonomik sistem, bu üretim tarzı, tüm bu toplumsal meselelere yönelik değişimin temelini ve nihai sınırlarını belirler. Dolayısıyla, tüm bu farklı baskı biçimlerinden kurtulmak istiyorsanız, bunları kendi gündemlerine göre ele almanız gerekir, fakat aynı zamanda bu değişiklikleri gerçekleştirebilmenizi sağlayacak ekonomik sistemi de temelden değiştirmeniz gerekir. Başka bir deyişle: “*Bu değişiklikleri yapmanıza yalnızca engel olmayacak aynı zamanda bu değişiklikler için elverişli bir temel de sağlayacak belirli bir ekonomik sisteme sahip olmalısınız.*”^{xvii} [İtalik kısımlar özgün metindedir]

Marx kendi döneminin ütopyik reformcusu Proudhon’a karşı polemğinde, Proudhon'un felsefesindeki sefaletin nasıl olduğunu tartıştı (Bu Proudhon'un çalışmasının başlığı olan *Sefaletin Felsefesi* üzerinde yapılmış bir kelime oyunudur). Şu anki burjuva teorisyenlerinde, yorumcularında, vb. (çağdaş kapitalist-emperyalizmin özürçülerinde) çarpıcı bir hayal gücü sefaleti - hem ahlak, hem de temel olarak bir **bilim** sefaleti mevcuttur.

Marx, insan toplumlarının tahlilini ve tarihsel gelişimini, bilimsel bir temel üzerinde ve bilimsel bir yöntemle kuracaktır.

Daha önce alıntı yaptığım *Artı Değer Teorileri*'nin aynı bölümünde, Marx'ın şu açıklamasını incelemek faydalı olacaktır:

Fakat emeğin, yegane değişim değeri kaynağı ve kullanım değerinin aktif kaynağı olmasının yanında, “*sermaye*” aynı burjuva iktisatçıları tarafından üretim düzenleyici olarak, zenginliğin kaynağı olarak, üretimin amacı olarak değerlendirilir. Bunun yanında emek, ücretli emek olarak, **salt bir üretim maliyeti olarak ve asgari ücrete bağlı üretim enstrümanı olarak** değerlendirilir. Sermaye için “gereğinden fazla” emek miktarı olduğunda, bu asgari seviye daha da aşağıya düşmek zorunda kalır. Bu çelişkide, [burjuva] ekonomi politik, kapitalist üretimin temelini **veya dilerseniz ücretli emeğin temelini, kendine yabancılaşmış emeği, kendi ürününün üretici gücünü kendi üretici gücü olarak, kendi yoksullaşmasını kendi zenginleşmesi olarak ve toplumun gücünü toplumsal gücü olarak kabul eder.**^{xviii} [Kalın yazılmış]

Burada Marx şöyle diyerek devam ediyor; “toplumsal emeğin bu belirli, spesifik, tarihsel biçimi, kapitalist üretimde görüldüğü gibi, bu ekonomistler tarafından genel, ebedi, doğa tarafından belirlenen, mutlak açıdan (tarihsel açıdan değil) gerekli, doğal ve toplumsal emeğin makul üretim ilişkileri olarak ilan edilir.”^{xix} Şimdi bu kritik analizi daha yakından inceleyelim, özellikle de burada (kalın olarak) vurguladığım kısımları.

Örneğin, Marx'ın burjuva politik iktisatçılarının ücretli emeği “yalnızca üretim maliyeti ve

üretim aracı” olarak gördüklerini söylediği ifadeleri vurguladım. Başka bir deyişle, gerçeği baş aşağı çeviriyorlar ve üretim sürecine ve kâr üretimine, kapitalistin rolüyle ilgili olan ve sermayeden çıkan bir şey olarak bakıyorlar - oysa bu, gerçekte ücretli emek sömürsünden kaynaklanmaktadır. Ve bu durum, daha önce vurguladığım ve çok fazla vurgulanmayan kritik bir noktaya götürmektedir: Sermaye, yalnızca bir "şey" değildir, *toplumsal bir ilişkidir* - sömürünün ve baskının toplumsal ilişkisidir. Bu yalnızca makine, toprak, hammadde veya bina değildir; bu toplumsal bir ilişkidir. Bunu kavramak çok önemlidir ve bunun devamlı olarak üzeri örtülür. Bugün yalnızca sermaye olarak makine ve diğer cansız nesnelere bahsedilmiyor, aynı zamanda “insan sermayesi” diyecek kadar da arsızlar, insanlar hakkında “insan sermayesi” şeklinde konuşmak ve insanları “insan sermayesine” indirgemek sistemin doğası hakkında da ipuçları vermektedir.

Ücretli emek sömürsü şeklindeki bu toplumsal ilişki, kapitalizm altındaki belirli bir sömürü biçimidir ve bu sistemdeki artı-değerin ve kârın kaynağıdır. Üretim sürecinde kullanılan emeğin asıl rolü, ücretli işçi olarak çalışanlara ödenen değerden daha fazla değer yaratmasıdır. Diğer masraflar düştükten sonra, kazançtan elde edilen artı-değeri yaratan şey budur. Ve kapitalizmle birlikte, yalnızca meta ilişkileri genelleştirilmez, her şey giderek daha fazla meta haline dönüşür - aynı zamanda *işgücünün* çok önemli bir özelliği, çalışma kabiliyetinin bir meta olarak bulunmasıdır. Bu belirli bir metadır: diğer üretim unsurlarının (Marx'ın cümlesinden aktaracak olursak, diğer üretim araçlarının) aksine, üretim sürecinde meta olarak kullanılan işgücü, üretim sürecindeki istihdamdan, yani basitçe söylemek gerekirse maaşa denk gelen değerden daha fazla değer yaratabilir. İşte Marx bu yüzden sabit sermaye yerine bunu değişken sermaye olarak adlandırır: İşgücüne yatırılan sermaye; daha çok sermaye, daha çok zenginlik ve daha çok artı-değer yaratılmasına yol açabilir; buna karşılık, makinelere, hammaddelere ve diğer “girdi” olarak kabul edilen şeylere (salt üretim “araçlarına”) tekabül eden ve üretim sürecindeki ürünün değerini artırmayan sabit sermaye, yeni ürüne zaten mevcut salt bir değeri aktarır.

Bununla birlikte, burjuva iktisadının kavramlarının aksine, değer ticari alanda ürünün satışı doğrultusunda “eklenmediğini”, bunun yerine böylesi ticari işlemlerde gerçekleşen şeyin değişken sermayenin uygulanması yoluyla zaten yaratılmış olan değer realizasyonu olduğunu anlayabilmek önemlidir, ki bu üretim sürecindeki ücretli emek sömürsüdür.

Dolayısıyla, üretimde kullanılan değişken sermaye olan bu işgücü, yalnızca bir başka "üretim maliyeti" veya bir başka "girdi" değildir; ve “ekonomik büyümenin” kaynağı da bu tür “girdiler” (kapitalistler) ve “inovasyonlar” ya da “girişimcilik dehası” bulunan kişiler değil, bir kez daha emeğin, Marx'ın kendi sözleriyle “yabancılaşmış serveti” yaratanların sömürülmesidir. Bunu yaratanlar “yabancılaşmış servet” olarak yarattıkları şeyle, aslında “ürünün üretici gücü olarak” kendi üretici güçleri ile, gerçekte kendi emekleri ile yarattıklarıyla karşı karşıya gelirler.

Bu, Marx'ın ortaya çıkardığı çok önemli bir noktadır ve kapitalizmde cansız emeğin canlı emeğe hükmettiğini söylemenin bir başka yoludur. Bu ne anlama gelir? Bir fabrikaya gideceğiniz ve orada ölü insanlar bulacağınız anlamına gelmez! Elbette, hiç kimse şimdiki gibi bir toplumda kendiliğinden böyle düşünmez ve burjuva siyasal iktisatçılar genelde bu şekilde konuşmazlar, ancak “cansız emek” tabiri şeylerin doğru anlaşılmasına işaret eder, çünkü herhangi bir nesne emeğin ürünü olacağına üretimin ürünüdür. Evet, hammaddeler buna girer - fakat hammaddeler nereden gelir? Onlar da aynı zamanda bir emek ürünüdürler. Bu durum “Devrimin Mümkünlüğü Üzerine”^{xx} dökümanında (Devrimci Komünist Parti'nin çok önemli bir dökümanıdır) toprak ve hammaddeler gibi şeylerin “doğa tarafından

sağlandıkları şeklinde belirtilmektedir. Fakat onları üretim sürecinin bir parçası haline getirebilmek için insanlar tarafından işlenmeleri gerekir. Örneğin altın ya da gümüş ya da başka madenlerin çıkarılması gerekir. Arazide çalışılmalıdır. Bu durumda, üretim sisteminin bir parçasına dönüşülür. Kapitalizmde, bu büyük ölçüde -tamamen değil, ancak çok büyük ölçüde- ücretli emek sayesinde gerçekleşir. Dolayısıyla, örneğin hammaddelere baktığınızda cansız emek -yani sürece çoktan yedirilmiş emek- bulunmaktadır, ki bu emeğin kullanıldığını orada görmezsiniz çünkü zaten kullanılmış durumdadır. Bu durum, kapitalistler ve burjuva siyasal iktisatçıların salt üretim aracı olarak gördüğü bir şeydir. Ancak Marx'ın da vurguladığı gibi, buna dahil olan şey şunları yapmak için kullanılan emeğin donmasıdır, hammaddeler üzerinde şu şekilde çalışılır: hammaddelerin çıkarılması, makine yapmak ve sonuçta bir başka makine daha üretmek, böylece tüketici ürünü olarak satılacak tamamlanmış ürünlerin üretilmesini sağlamak.

Öyleyse, kapitalizm altında "cansız emeğin canlı emeğe hükmettiğini" söylediğimizde, bunun anlamı, ücretli işçilerin üretim sürecine gelmeleri, temel olarak bir makine eklentisi olarak muamele görmeleri ve -kendisi de önceki bir emeğin ürünü olan- bu makine tarafından boyunduruk altına alınmalarıdır. Örneğin, bir fabrikada bulunan herkes üretim artışının ne anlama geldiğini bilir. (Veya ünlü *I Love Lucy* dizisinde, Lucy karakteri ve arkadaşı Ethel'in montaj bandında çalışırken bir süre sonra buna hakim olamamalarını içeren bölümüne bakabilirsiniz. Burada kendilerine aslında cansız bir emek olan makine hükmetmektedir.) Kapitalizmde gerçekleşen şey şudur: Bu makineyi yaratan insan sınıfına, günün sonunda makine tarafından hükmedilir ve bu da sömürü koşullarının temel bir ifadesidir.

Kapitalizm altında meta ilişkilerinin genelleştirilmesi ve emeğin kritik önemde bir meta olarak kabul edilmesi -üretim diğer unsurları gibi üretim sürecindeki işleyişi ile (değişmez sermayenin karşısında değişken sermayenin) daha fazla değer yaratabilen önemli bir meta olması- kapitalizmin bir toplumsal ilişki olarak ayırt edici özelliğidir. Ve meta üretimi ve değişiminin ve özellikle de bir meta olarak işgücünün genelleştirilmesi; toplumsallaşmış üretim ile (bireyselleştirilmiş üretimin aksine) emek sistemleri içinde büyük sayılarda, çoğu zaman tek bir çatı altında yüzbinlerce işçinin, milyonlarca ve milyarlarca insanı kapsayan bir süreç doğrultusunda organize edilmesi ile -üretim araçları sahiplerinin değil, ancak kendileri tarafından ücretli işçiler olarak çalıştırılan insanların emeği ile- bu *toplumsallaşmış üretim* ve aynı zamanda *özel mülkiyetin* kapitalist bireylerin ellerinde bulunması ile, özellikle de günümüzde sermayenin şirket ve benzeri sermaye kuruluşlarında bütün olarak toplanması ile kendini göstermektedir. Zenginliklerin bir bütün olarak topluma ait olduğu toplumsal mülkiyetin aksine, sermaye, bazen bireylere ancak günümüz dünyasında ağırlıklı olarak şirketlere ve genellikle yalnızca bir ülkede değil, uluslararası olarak milyarlarca dolarlık sermayeyi kontrol eden diğer sermaye kuruluşlarına ayrılmaktadır. Özel mülkiyet ile kastedilen budur – yani servet bir bütün olarak topluma tahsis edilmez, rekabet halindeki kapitalistlerce tahsis edilir. Ve bu "rekabet" kelimesi çok önemlidir, çünkü bu özel mülkiyet, toplumsal olarak üretilen serveti özel olarak elde eden farklı kapitalist grupların arasında rekabet olacağı anlamına gelir.

Ve bu neye yol açar? *Anarşiye* – üretim anarşisine ve bir bütün olarak kapitalist sistemdeki anarşiye. Engels, *Anti-Dühring*'de kapitalizmin temel çelişkisinin toplumsallaşmış üretim ile özel mülkiyet arasındaki hareketini ele aldı. Bu çelişkinin, temel çelişkinin hareketine dayanan dinamik bir süreçte, hareketin iki farklı biçimini üstlendiğine dikkat çekti. Bu iki hareket biçimi, bir yandan burjuvazi ile sömürdüğü proletarya arasındaki çelişki ve Engels'in belirlediği diğer önemli hareket biçimi, yani organizasyon ile anarşi arasındaki çelişkidir.

Üretim organizasyonunun, pek çok hesaplama, pazar araştırması ve diğer tüm şeylerle birlikte belirli bir kapitalist şirketin düzeyine çıkmak için mevcut üretim sürecinin *çok sıkı* bir şekilde organize edilmesidir, ancak bu aynı zamanda bir bütün olarak toplumdaki (veya bugün her zamankinden fazla bir şekilde bir bütün olarak dünyadaki) üretim anarşisi ve değişimi ile çelişki ile halindedir. Yani iki hareket biçimi bulunmaktadır - yeni komünizmin önemli bir ayırt edici yönüne; bu temel çelişkilerden ikinci hareket biçiminin yani anarşi/organizasyon çelişkisinin veya anarşinin itici gücünün genel olarak kapitalizmin temel çelişkisinin en esas ve başlıca hareket biçimi olduğu noktasına daha sonra geri döneceğim.

Şimdi, Marx ve Engels'in yaşamları boyunca kapitalist toplumdaki eğilimleri gözlemleyerek ortaya koydukları bazı öngörüler, özellikle de kapitalist toplumun orta sınıfların daralarak iki karşıt sınıfa, burjuvazi (kapitalist sömürücüler) ve sömürülen proleter kitlelere dönüşeceği, kapitalizmin gelişimi sonucunda uluslararası bir sömürü sistemine, Üçüncü Dünya'nın sömürgeci yağmasına ve buralardaki halk kitlelerinin global bir ağdaki ter atölyeleri ile geniş çaplı sömürsünü içeren kapitalist emperyalizme dönüşmesi ile doğrulanmamıştır. Marksizmin (bir kez daha Karl Popper gibi) burjuva eleştirmenleri, Marxizmi ve Marxizm'in bilimsel olarak geçerli olduğu iddiasını reddetmek üzere Marx'ın (ve Engels'in) öngörülerini ile, kapitalist toplumdaki kutuplaşmalar ve kapitalist emperyalizmin gelişmesiyle gerçekte neler yaşandığı arasındaki farkları ele almışlardır. Ancak bu tür "eleştirmenler", Engels'in, yaşamının sonuna doğru (19. yüzyılın sonuna doğru) başlattığı ve Lenin tarafından geliştirilen, İngiltere ve sonrasında Birleşik Devletler gibi sömürgeci (veya yeni-sömürgeci) ülkeler de dahil olmak üzere emperyalizmin "ana ülkelerinde" kapitalist emperyalizmin, sömürgeci faaliyetleriyle işçi sınıfının bir bölümünü burjuvalaştırdığı ve bunun sonucunda da orta sınıfın kayda değer ölçüde genişlemesine ilişkin ileri sürdükleri bilimsel analizleri ya görmezden gelirler ya da reddetmeye çalışırlar.

Dolayısıyla, kapitalist toplumda Marx tarafından gözlemlenen kesin eğilimler, hafiflemiş veya kapitalist-emperyalist ülkelerde bir ölçüye kadar tersine çevrilmiş olsalar, ve hatta, geçtiğimiz yıllar boyunca pek çok Üçüncü Dünya ülkesinde orta sınıflar artış göstermiş olsalar da, bu ülkelerde devasa yoksulluklar büyük bir fenomen olarak kalmayı sürdürmüştür ve Marx'ın bahsettiği temel kutuplaşma durumu - "Servetin toplumun bir kutbunda birikmesi aynı zamanda diğer kutbunda sefaletin, zulmün, köleliğin, cehaletin, vahşetin, mental çöküşün birikmesidir."^{xxi} - bu kesinlikle halen geçerlidir, fakat şimdi esasen dünya ölçeğinde geçerlidir. *Ve Marx'ın insan toplumunun ve onun tarihsel gelişiminin analizine yönelik temel önemdeki bilimsel yöntem ve yaklaşımla gerçekleştirdiği atılımı yalnızca genel anlamda geçerli olmakla kalmayıp, aynı zamanda Marx'ın yaşamından bu yana meydana gelen ve Marx'ın öngöremediği değişiklikleri de bilimsel olarak analiz etme ve sentezlemeye yönelik temel sağlamaktadır.*

Bir Bilim Olarak Marksizm – Ütopyacı Metafizik Değil, Diyalektik Materyalizm

Mao'nun keskin bir şekilde belirttiği gibi, Marksistler falcı değildir. Marksizm, durmaksızın hareket ve dönüşüm sürecinde olan gerçekliğe, ki bu Marksist *diyalektik* materyalizmin temel unsurlarından biri olarak kabul edilir, sürekli ve canlı bir şekilde uygulanması gereken bir *bilimdir*.

Marx (1852'de Joseph Weydemeyer'e yazdığı bir mektupta) şu önemli ve özlü açıklamayı yaptı:

Ve bana gelince, modern toplumdaki sınıfların ya da bunlar arasındaki savaşımın varlığını keşfetmiş olma onuru bana ait değildir. Burjuva tarihçileri bu sınıf savaşımının tarihsel gelişimini, burjuva iktisatçılar da sınıfların ekonomik anatomisini benden çok önce açıklamışlardır. Benim yeni olarak yaptığım: 1) *Sınıfların varlığının ancak üretimin gelişimindeki belirli tarihsel evrelere bağlı olduğunu*; 2) Sınıf savaşımının zorunlu olarak *proletarya diktatörlüğüne* vardığını; 3) bu diktatörlüğün kendisinin *bütün sınıfların ortadan kaldırılmasına* ve *sınıfiiz bir topluma* geçişten başka bir şey olmadığını tanıtlamak olmuştur. [Özgün metinde italik]

Pek çok insan, “Marx tamamen sınıf mücadelesiyle ilgiliydi. Sınıfların var olduğunu ve sınıfların mücadele ettiğini keşfederek büyük bir şey yaptığını düşünmüştü.” der. Ve burada, 1852'de, Marx çalışmasında bunun asıl ve önemli şey olmadığını, kendisinin yeni olarak yaptığı şeyin yalnızca sınıflardan ve sınıf mücadelesinin varlığından bahsetmenin çok ötesine geçtiğini açıklar.

"Zorunlu olarak" kelimesiyle ilgili olarak: Bu bağlamda Marx'ın "zorunlu olarak" ile ne demek istediğinin tamamen net olmadığını söylemeliyim, fakat "zorunluluk" ile "kaçınılmazlık" arasındaki ilişki çok önemli bir meseledir. Yeni komünizmi ileride doğrudan tartışırken bundan daha fazla bahsedeceğim, fakat şimdilik "Ajith - Geçmişin Tortusunun Bir Portresi" polemiginden şu çok önemli ifadeyi alıntılatalım:

Kaçınılmazlık “engellenmesi mümkün olmayan” demektir. Başka muhtemel bir sonuç olmaksızın gelişmenin sabit gidişatına işaret eder. Zorunluluk farklıdır; zorunluluk ihtimalleri ve yolları belirler, yapılandırır ve sınırlandırır; ama her zaman tek bir sonuç üretmez. Zorunluluk kavramı nedensel kanunları içerir. “Neden-sonuç” ilişkileri mevcuttur ama doğrusal ve önceden belirlenmiş değildir -dinamik bir süreçtir.^{xxiii} [Bölüm VII'de yer alan KOMÜNİST DEVRİM ZORUNLU VE MÜMKÜNDÜR ANCAK KAÇINILMAZ DEĞİLDİR... BİLİNÇLİ BİR ŞEKİLDE İNŞA EDİLMELİDİR kısmında, özellikle de “İnsanlık Tarihindeki “Bağdaşıklık” Üzerine Marx ve Avakian” bölümü içindedir.]

Bu konu hakkında daha sonra söyleyeceğim şeyler olacak, ancak burada diktatörlük ve demokrasi meselesine dönelim, çünkü Marx sınıf mücadelesinin proletaryanın diktatörlüğüne nasıl varacağından bahseder. *Kapitalizm altındaki demokrasi, bir diktatörlük biçimidir, kapitalist sınıfın (burjuvazinin) diktatörlüğüdür: bu, ekonomik, toplumsal ve politik yaşamın ayrıca kültür alanının ve düşüncelerin egemen kapitalist sınıfın*

hakimiyetinde bulunduğu kapitalizmin koşulları altındaki bir demokrasidir. Bu, diktatörlüğün ne olduğunun özünü gösterir. Herhangi bir şahsın masaya vurarak "Dediklerimi yapacaksınız!" demesi gibi bir şey değildir. Diktatörlük, bir sınıfın diktatörlüğüdür, bir sınıfın çıkarları ve bu sınıfın zorunlu ve yoğunlaşmış ifadesi olarak belirli bir sistemin hizmetindeki diktatörlüktür. Diktatörlüğün, herhangi bir diktatörlüğün özü, hangi sınıf olursa olsun - siyasal iktidarın tekeldir ve başkalarının o siyasal gücün kullanımından dışlanmasıdır. Ve bu, sırasıyla, yalnızca genel olarak silahlı kuvvet ve şiddetten ziyade, "meşru" silahlı kuvvet ve şiddet olarak nitelendirilen şeyin tekeli olarak yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla, ordu savaşa girdiğinde, bu, diktatörlüğün ve uluslararası olarak "meşru" silahlı kuvvetinin ve şiddetinin uzantısıdır. Birisi bir mağazayı soyarsa - bu gayri meşru bir güç ve şiddettir. Polisin biri sokakta Siyah birini vurursa; egemen sınıf, meşru silahlı kuvvet ve şiddeti ilan etmek ister ve ne zaman ve nerede olursa olsun bu kararı vermeye çalışır. Bütün bunlar, soyut, bir şekilde gökten düşmüş (veya sonsuza dek var olan) bir meşruluk/gayrimeşruluk kategorisinin değil, gerçek sosyal ilişkilerin, temelde üretim ilişkilerinin ve buna tekabül eden yönetim sisteminin yani kapitalist sınıfın diktatörlüğünün birer yansımasıdır.

Bir kez daha, diktatörlük nihai olarak ve temelde, bir sınıfın çıkarlarının ifadesi olan bir sistem doğrultusunda bir sınıfın diktatörlüğüdür, yani mevcut üretim ve toplumsal ilişkilerden bağımsız, yalnızca kendi isteğini dayatan bir şahsın veya küçük bir grubun diktatörlüğü değildir.

Ve burada Marksist bilimsel anlayışın önemli bir bileşenine geçeriz: toplumun ekonomik temeli ile siyasal ve ideolojik üst yapı (siyasi yapılar, kurumlar, egemen kültür ve fikirler) arasındaki ilişkiye. Sonuçta -her şeyin kolaylıkla mekanik olarak indirgenebileceği anlamında değil, ancak nihayetinde ve temelde- toplumun üstyapısının altyapıdaki üretim ilişkilerine tekabül etmesi gerekir. Toplumun ekonomik temeli, yani "üretim biçimi" - toplumsal yaşamın maddi gereksinimlerini karşılayabilmek için üretim ve yeniden üretimin nasıl gerçekleştirildiği ve insanların yeniden üretim için nasıl değerlendirildiği- siyasi kurum ve süreçlerin ayrıca egemen fikir ve kültürün ne olacağını belirler. Örneğin, *Kuşlar Timsah Doğuramaz Ama İnsanlık Ufkunu Aşabilir*^{xxiii} çalışmamda eğer üstyapı belirgin şekilde ve herhangi bir dönemde ekonomik temel ile uyumsuz olursa ve esas olarak bu temel ile çatışma yaşarsa toplumun daha fazla gelişemeyeceğini belirttim. Bunun anlaşılması çok önemlidir, seçimlerin olduğu bir toplumda seçimlerin rolünün ne olduğu da dahil olmak üzere toplumun nasıl işlediğine yönelik her şeyle ilgisi bulunmaktadır. İnsanların, bu toplum tarafından, toplumun işleyişinin yanı sıra hâkim olan politik ve ideolojik üst yapıyla şekillenmelerinin yolunu, temel anlamda siyasi açıdan nasıl tepki verdiklerini ve kendi düşüncelerinde hangi fikirlerin geçerli olduğunun koşullarını da belirlemektedir. İkisi arasında bir bağlantı vardır; toplumdaki fikirlerin, kültürün, siyasi kurum ve süreçlerin belirli bir "kendine özgü yaşamı" da bulunmaktadır, ancak bunlar aynı zamanda üretim ve toplumsal ilişkiler ile iç içe geçmiştir ve nihayetinde bu ilişkiler tarafından belirlenirler.

Bir kez daha, üst yapının temel işleyişi herhangi bir dönemde altta yatan temel üretim ilişkileri ile sarsıldığında, bu durum toplumun gelişiminin durmasına neden olacak ve daha sonra çeşitli güçler "düzeni" yeniden restore etmek için en uç araçlar da dahil olmak üzere çeşitli araçlarla müdahale edeceklerdir. Örneğin, kapitalist toplumda bir siyasi partinin seçilip, "Kapitalizmin temel çelişkisi olan üretimin toplumsal karakteri ve özel mülkiyet arasındaki çelişkiyi kademeli olarak dönüştüreceğiz ve adım adım tüm kapitalist işletmeleri devralarak, devlet aracılığı ile bunları toplumun mülkiyeti yapacağız" dediğini ve bunu uyguladığını bir hayal edin. Kapitalist sınıfın ve onun silahlı temsilcilerinin ivedi bir şekilde

siyasi ve askeri ayaklanması olmasa bile, toplumda kaos olacaktır çünkü altyapı belirli bir şekilde işleyecektir ve sonra bunu değiştirmek için bölük pörçük bu siyasi hareketler olacaktır, ekonomik temeli aynı zamanda toplumsal ilişkileri fiilen dönüştürmeye yönelik genel bir plan olmadan ve burjuvaziden iktidar alınmadan bu yapılamayacaktır. Bunun yerine, hükümetin (veya onun bir bölümünün) yalnızca bazı yönlerle sınırlı ve kapitalist sınıfın devlet gücünü dağıtmadan dönüşümü gerçekleştirmeye çalışan kişilerin elinde bulunması durumunda – bu yalnızca ivedi bir şekilde burjuvazinin politik ve askeri güçlerinin saldırısına uğramakla kalmaz, her durumda her şeyi kaosa sürükler, çünkü toplum “biraz bu şekilde, biraz da şu şekilde” kalacaktır ve bu durum kapitalist toplumun “normal işleyişinden” dahi daha anarşik olacaktır.

Geçtiğimiz günlerde Norveç'te bir hükümetin petrol ve doğal gaz üretimini ortadan kaldırmak için harekete geçtiği bir senaryo etrafında dönen *Occupied* isimli TV dizisi vardı, dizide, ülke Avrupa Birliği ile anlaşmıştı ve Rusya tarafından hızla işgal ediliyordu. Norveç hükümeti fosil yakıtların üretimini azaltma kararının arkasında duramıyordu -veya egemenliğini koruyamıyordu- çünkü diğer kapitalist-emperyalist ülkeler Norveç tarafından üretilen petrol ve doğal gaz olmadan yapamıyorlardı, bu sebeple Norveç'i üretime devam etmesi için zorladılar. Her ne kadar kurgusal olsa ve pek de ufak sayılmayacak bir fanteziye dayansa da (ekonomisi petrol ve doğal gaz olmadan da işleyebilecek kapitalist bir Norveç öngörülmesi gibi), bu dizi, dünya kapitalist-emperyalist sisteminin –farklı kapitalist-emperyalist ülke ekonomilerinin ve aynı zamanda Üçüncü Dünya'da boyunduruk altında tuttıkları birbirlerine bağlı ve bağımlı olan ülkelerin- temel dinamikleri ile çelişkisi bulunan küçük bir kapitalist ülke hükümeti tarafından alınacak politik kararların dahi kaotik bir duruma sürükleyebileceğini ve daha güçlü emperyalist ülkelerin sistemi ve dinamiklerini yerleştirmek için bu ülkeye müdahalede bulunabileceklerini gösteriyordu.

Bunun gösterdiği şey, üstyapıda gücü ele geçirmeden, acımasız bir şekilde kapitalist sınıfın diktatörlüğünü uygulayan kurumları devirip dağıtmadan, büyük kapitalist kurumların kamulaştırılması ve büyük üretim araçlarının toplumsallaştırılmasıyla başlayarak, devrimi tersine çevirmek isteyecek dış ve “yerli” güçlerin girişimlerine karşı devrimi savunabilmek için ekonomik temelin dönüşümünü sağlayacak yeni devrimci kurumlar oluşturmadan, bunu bölük pörçük bir şekilde yapamazsınız. Ve eğer bunu kısmen ve bölük pörçük bir şekilde yapmaya kalkarsanız yalnızca karışıklık ve kaos yaratırsınız ve ardından da diğer güçler işleri kapitalist temelde “yoluna koymak” için adım atarlar.

Siyasi ve ideolojik üst yapının, altta yatan ekonomik temel ile esas olarak uyum içinde bulunması gerektiğinin bir başka örneği olarak, var olmayan ve gerçekte kapitalizm altında var olamayacak (deklare edilmiş ve yasa ile belirlenmiş olsa bile böylesi bir topluma uyarlanamayacak) bir hak olan “yemek hakkı” örneğini kullandım. Bunu, yemek yeme hakkının ötesine, yaşamın tüm temel gereksinimlerini içerecek şekilde genişletelim: Siyasi sistemin ve yasaların, insanların kendileri için ihtiyaç duydukları her şeyi ödeme yapmadan, yaşamın temel gereklilikleri olarak doğrudan temin edebilmelerine izin verdiğini bir hayal edin. Eğer bu yapılmış olsaydı, şeylerin başka metalar için (özellikle de para biçiminde) meta olarak üretildiği ve değiştirildiği (kısaca şeylerin satın alındığı) bir ekonomi, kapitalizmin ilkeleri ve dinamikleri doğrultusunda işlese dahi oldukça hızlı bir şekilde çökerdi. Bu o kadar açık ve bellidir ki, pek çok kişi “elbette” bunu yapamayacağınıza ve böyle bir şey önermenin saçma olduğuna yönelik derhal itiraz edecektir. Fakat böyle bir yanıtın bizzat kendisi, temelde kapitalist meta ilişkilerinin sınırları içinde hareket etmeye ve düşünmeye şartlandırılmanın bir yansımasıdır, gerçekte şeylerin insanların ihtiyaçları temelinde dağıtılacağı - meta üretiminin ve değişiminin (ve bununla birlikte metaların

evrensel eşdeğeri olarak paranın) aşılabacağı ve ortadan kaldırılacağı ve “herkesten yeteneği doğrultusunda, herkese ihtiyacı kadarıyla” komünist sloganının etkin bir ilke olacağı kökten farklı bir toplumu ve dünyayı, komünist bir dünyayı tasarlayanın zor olduğu düşünülür.

(Bunun, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak şeyleri almak için çaba sarfetmeleri meselesi olmadığı, hükümetin bu temel ihtiyaçları sağlayabileceği şeklinde öne sürülebilecek argümana gelirse: “Sermayeye Ön Dönüşüm... Ve Kapitalizme Son Vermek” içinde özellikle “Hükümet Kapitalizmin Temel Dinamiklerini Yönetemez” ve “Kapitalizm Altında Niçin ‘Yaşam Adil Değil’...Dünya Niçin Bu Şekilde ve Nasıl Kökten Farklı Olabilir” bölümlerinde – bu sistem altında halk kitlelerine yönelik hükümet gelirlerinden bir “yemek yeme hakkının” sağlanması veya daha geniş çaplı olarak da yaşamın temel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir hükümet teşebbüsü olsa dahi, *yalnızca belirli bir ülke içindeki değil fakat dünya ölçeğindeki kapitalizmin temel ilişkileri ve dinamikleri tarafından niçin böylesi bir girişimin sınırlandırılacağını, altının oyulacağını ve son tahlilde de bozulacağını analiz ettim.*)

Veya "Beyaz üstünlüğünü kaldıracamız" diyen bir partiyi seçmeye çalışırsanız ne olacağını bir düşünün. Örneğin ABD’de ne olduğuna bakın. Beyaz üstünlüğüne ve erkek üstünlüğüne karşı mücadelede verilen ufak tavizlerin, faşist düzenin bir biçimine, bir faşistin Seçim Kurulu sistemi ile -en üst makama- seçilmesine ve bu aşamada özünde faşist bir parti olan Cumhuriyetçi Parti’nin hükümet yapılarına egemen olmasına neden olması durumu yaşandı. Bütün bunlar cinsiyet, cinsel ilişkiler ve beyaz üstünlüğü gibi bazı alanlarda verilen küçük tavizlerin geniş çaplı sonuçlarıdır. Sonuç olarak, eğer üst yapı, temelde yatan üretim ve toplumsal ilişkilerin kökten dışına çıksaydı ne olacağını görüyorsunuz: bu bir kaos olurdu ve tıpkı ABD’de bugün yaşandığı gibi, faşist doğası bulunan bir düzeni restore etme misyonuyla hareket eden güçlere ivme kazandırmış olurdu.

Tüm bunların gösterdiği nokta, demokrasinin, antik Yunanda büyük adamların kafasında, ethosta bulunan ve oradan da, arada feodal ve köle toplulukları ile birlikte bazı talihsiz kesintiler yaşamış olsa da modern Amerikan toplumuna aktarılan harika bir fikir olmadığıdır. Demokrasi aslında neyin parçasıdır? Üst yapının. Nihayetinde toplumun ekonomik temelini dayanan ve belirlenen şeyin bir parçasıdır. Ve herhangi bir toplumda belirli bir demokrasi biçimi, altta yatan üretim ve buna karşılık gelen toplumsal ilişkilerin karakterine bağlıdır. Öyleyse, kapitalist bir ekonomik temeliniz bulunuyorsa, kapitalist bir demokrasi biçiminiz olacaktır. Başka bir deyişle, burjuva demokrasine sahip olacaksınız. Üretim ve toplumsal ilişkiler sistemine egemen olan kapitalist sınıfın çıkarlarına tekabül edecek kapitalist sistemin şartları doğrultusunda bir demokrasiye sahip olacaksınız.

Gerçekte burjuva diktatörlüğünün demokratik şekli olan burjuva demokrasisi, "normal zamanlarda" halk arasındaki yanlısamanın devam etmesini sağlayan, fiilen toplumda egemen olan ve aslında onları yöneten burjuvazinin, kapitalist topluma en uygun yönetim biçimidir. Bu doğrultuda, “normal zamanlarda” böylesi bir yönetim biçimi ile hangi kapitalist grubun kapitalist sınıf düzenini halk üzerinde kurup devam ettireceğini ve yalnızca bu ülkede değil, savaşlar aracılığı ile uluslararası olarak da kapitalist sistemin temelindeki çıkarlarına hizmet edeceğini belirlemek için insanların oy kullanmasına izin vermek kapitalist sınıfın çıkarına olan bir şeydir.

Ancak, Trump/Pence rejimini şiddet içermeyen uzun süreli kitlesel seferberlik yoluyla defetme gerekliliğini dile getirdiğim konuşmamdaki gibi, faşizm, her ne kadar insanlık için bir dehşet durumu olsa da, toplumun temelindeki derin çatlaklar bağlamında kendini çok

derin ve akut çelişkiler^{xxiv} şeklinde gösterir ve aynı zamanda egemen kapitalist sınıfın uluslararası alanda ciddi meydan okumalarla yüzleşmek durumunda kalacağı bir durumun da muhtemel sonuçlarından biridir. Faşizm, hukukun üstünlüğünü, formal sivil ve yasal haklar da dahil olmak üzere burjuva-demokratik egemenliğin "normlarını" çiğneyip ortadan kaldıran kapitalist sınıfın *açık, bariz* diktatörlüğüdür ve genel olarak egemen sınıfın yükselen faşist kesimi tarafından "olağan genel akımın" daha fazla felç edilmesi ve/veya ezilmesi ile kendini gösterir. (Bu durum, 1. Dünya Savaşı'ndan sonraki faşist İtalya ve Nazi Almanyası tecrübelerinde görülebilir ve daha yakın zamanlarda ABD'deki Trump/Pence rejimi ve Avrupa'daki benzer rejimler ve iktidarlar, egemen veya yükselen faşizmin çarpıcı örnekleri arasında yer alırlar.)

Tüm bunların ötesine geçmek için gerekli olan ilk adım veya sıçrama, burjuva diktatörlüğünün (her ne şekilde olursa olsun) *yıkılması* ve bunun, temel amacı dünya çapında komünizme varmak olan ve toplumsal antagonizmalara tekabül eden her tür sömürü ve baskı ilişkisine son verecek, her ülkede kurulacak proletarya diktatörlüğü ile değiştirilmesidir. Bu proletarya diktatörlüğü, burjuva diktatörlüğünün temelden zıttıdır: Toplumun; ekonomi, siyaset, toplumsal ilişkiler ve fikirler alanında komünizm hedefiyle ileriye doğru dönüştürüleceği bir sosyalist sistem bağlamındaki geniş halk kitleleri için bir demokrasidir.

Marx'ın *Fransa'da Sınıf Savaşmaları 1848-1850*'de çok yoğun bir şekilde ("4 Bütünler" olarak bilinen bir formülasyonda) ifade ettiği gibi, bu proletarya diktatörlüğü, sınıf farklılıklarının kaldırılması, sınıf farklılıklarının dayandığı üretim ilişkilerinin kaldırılması, bu üretim ilişkilerine karşılık gelen toplumsal ilişkilerin kaldırılması ve bu toplumsal ilişkilerden doğan bütün düşüncelerin devrimcileştirilmesi için gereklidir. Ve eğer bu "4 Bütünler" formülasyonunu "tersine çevirirseniz" ve hâkim kapitalist üretim ve sosyal ilişkilerin, fikirler ve kültürün ve sınıf ayrımlarının sürdürülmesinde ısrar ederseniz, niçin bir temele ve buna tekabül edecek bir üst yapıya sahip olamayacağınız oldukça açıktır, çünkü bir kez daha üretim ve toplumsal ilişkiler toplumun işleyeceği belirli bir yolu dayatacaktır ve bu da insanların toplumdaki olaylara nasıl yanıt vereceklerini temelden belirleyecektir. Bu sistem iktidarda kaldığı ve etkili olduğu sürece, insanlar bu sistemin sömürücü ve baskıcı ilişkilerini ortadan kaldırmak için daha kökten bir programa yönelecek olsalar dahi, sistemin kendi işleyişi tarafından bundan uzak tutularak geri çekilmeleri sağlanacaktır ve bu durum kendilerine hâkim sistemin temsilcileri tarafından yoğunlaştırılmış bir şekilde gösterilecektir, şöyle diyeceklerdir: "Bunları bu sistem altında yapamazsınız. Bunu yaparsanız kaosa sebep olursunuz. Bunu yaparsınız çalışacak bir işiniz olmaz. Eğer erkeklerin ve beyazların üstünlüğünü tamamen ortadan kaldırmak için hareket edersek, bu durum toplumda kaos yaratır ve karşımızda faşizmi buluruz. Bundan dolayı en iyisi Demokrat Parti için oy kullanın ve bırakın şeyler oldukları haliyle devam etsin."

Böylece, bunların hepsinin nasıl bir araya getirildiğini, bu "4 Bütünleri", sınıf farklılıklarını, dayandıkları üretim ilişkilerini, bu üretim ilişkilerine karşılık gelen toplumsal ilişkileri ve bu toplumsal ve üretim ilişkileriyle birlikte gelen fikirleri görebilirsiniz. Hepsi birbiriyle iç içe geçmiştir ve birini ya da diğerini veya tüm bunları ortadan kaldıracak şekilde hareket etmek durumundasınız -ilk büyük atılım, bir kez daha kapitalist sınıfı iktidardan uzaklaştırarak burjuva diktatörlüğünü kaldırmaktır- veya, mevcut sistem altında etkisini sürdüren ve işleyen "4 Bütünler" (hâkim üretim ve toplumsal ilişkiler, sınıf farklılıkları ve düşünceler) insanları mevcut sistemi pekiştirmeleri doğrultusunda sıkça geri çekecektir. Dolayısıyla, insanlar sandık başına gittiklerinde gerçekte yaptıkları şey bu sistemi güçlendiren şeylere oy vermiş olmalarıdır. Aksi takdirde, insanların zarar göreceği bir kaos olacaktır ve burjuva

politikacılar bu duruma müdahale etmekte geç kalmayacaklardır. Bu nedenle, bu sistemin tamamen devrilmesi gerekmektedir, bu durum geçişi ve “4 Bütünleri” dönüştürmek için mücadeleyi de mümkün hale getirecektir.

Marx'ın tarihsel atılımı, “4 Bütünler” hedefine ulaşmak için canlı mücadeleye teorik rehberlik sağlayan, insan toplumunu, çelişkilerin bulunmayacağı bir ütopyaya değil, fakat insanların toplumsal antagonizmalardan, insanın toplumsal varlığına ve doğanın geri kalanı ile etkileşimine köstek olan ve bunları bozan fikirlerin egemenliğinden kurtulacağı yeni bir çağa ilerletecek bilimsel komünizmin gelişimini ileriye taşımıştır. Marx'ın, proletaryanın ancak tüm insanlığı kurtararak kendisini kurtarabileceği şeklindeki ünlü sözü, bu bilimsel temele ve bu bilimsel anlayışa dayanmaktadır.

Yeni Komünizm: Yeni Sentez ile Daha Da İleriye Açılan Çığır

Burada yeni olarak yaptığım şeyden, Marx'a ve komünist devrim ve sosyalist toplumun ilk aşamasına dayanan, fakat önemli yönlerde bunun da ötesine geçen şeyden bahsetmek istiyorum.

Bob Avakian (BA) - Resmi Biyografi'de, komünizmin yeni sentezi (yeni komünizm olarak da adlandırılır) “...devam ettirilmesidir, fakat ayrıca bunun ötesine nitel bir sıçramayı da temsil eder ve bazı önemli yönlerden önceden geliştirilmiş komünist teoriden bir kopuştur”^{xxv} şeklinde bir vurgu yapılmıştır. Ve bu resmi biyografide alıntılanan Devrimci Komünist Parti ABD Merkez Komitesinin Altı Resmi Kararının ilkinde, yeni senteze yönelik kritik noktanın şu olduğu belirtilmektedir:

bugün gelinen noktaya kadarki gelişimi boyunca, komünizmin kendi bünyesinde varolan kritik önemde bir çelişkinin, esas itibariyle bilimsel olan yöntem ve yaklaşımı ile, buna ters düşen tarafları arasındaki çelişkinin nitel bir çözümlemesini temsil eder ve bunu somutlaştırır.^{xxvi}
[Özgün metinde vurgulanmıştır]

Yıllar önce, 1980'lerin başlarında yayınlanan *Dünyayı Fethet?*^{xxvii} çalışmamda ve o zamandan bu yana diğer çalışmalarımda, Marx (ve Engels) zamanından itibaren komünist hareket ve sosyalist toplum tarihini kapsamlı şekilde ele aldım ve Marx ve Engels'in pek çok açıdan ve temelde son derece uzak görüşlü oldukları gerçeğini, bununla birlikte, kendilerinde pek de şaşırtıcı olmayan, ikincil derecede de olsa belirli yönlerden sınırlı ve hatta bazı yönlerden naif olan şeylerin bulunduğunu, ki üzerine düşündüğümüz zaman, inanç gibi metafizik görüşe karşı olan bütün bilimsel yaklaşım ve yöntemlerde böylesi bir durum olduğunu belirttim. Ve *Dünyayı Fethet?* ilk kez yayınlandığı zaman metafizik ve inanç temelli görüşlerden bahsederken, uluslararası komünist hareket içinde bunun komünizmi paçavra şeklinde gösterdiğini söyleyen bazı kişiler bulunuyordu, ve yalnızca yapılan hatalar üzerine değil, kurucuları olan Marx ve Engels de dahil olmak üzere komünist hareketin gerçekten büyük önderlerinin bazı kavram ve yaklaşımlarındaki sorunların konuşulmasının dahi bir şekilde yasaklandığı bir yaklaşım mevcuttu - bu durum temelde günahkârlık olarak değerlendiriliyordu. Evet, böylesi bir tutum ve yaklaşım, en başta Marx ve Engels'in

ığreneceği ve kendilerinin tamamen karşı oldukları bir şeydi. Her durumda, Sovyetler Birliği'nde (1917'den 1950'lerin ortasına kadar) ve ardından Çin'de (1949'dan 1976'ya kadar) sosyalizm deneyimine yol açan, ancak önce Sovyetler Birliği'nde ve sonra 1976'da Mao'nun ölümü ile Çin'de iktidarların burjuva güçler tarafından alınması ile tersine döndürülen ve kapitalizmi restore eden ilk komünist devrim dalgası yaşandı. Komünist devrim ve sosyalist toplumun bu ilk dalgasının derinlemesine öğrenilmesi gerekiyor, ancak ondan inancın aksine, eleştirel bir bilimsel yönelim, yöntem ve yaklaşım ile öğrenilmesi gerekiyor. *Dünyayı Fethet?* ile yapmaya başladığım şey buydu ve o zamandan beri çeşitli çalışmalarla buna devam ettim. Bunlar yeni komünizmin gelişiminde önemli bir bileşen ve itici güç olmuştur.

Yeni komünizmde yeni olan şeylerin yoğunlaşmış ifadesi, *Komünizmin Yeni Sentezi: Temel Yönelim, Yöntem ve Yaklaşım ve Esas Unsurlar – Bir Taslak*'ta^{xxviii} bulunmaktadır. Burada bu çalışmanın bazı temel noktaları ve *YENİ KOMÜNİZM* –tam ismi ile *YENİ KOMÜNİZM, Gerçek bir devrim ve kökten yeni bir toplum için gerçek kurtuluşa giden yolda bilim, strateji ve önderlik*- çalışması temel çerçeveyi verecek ve rehberlik yapacaktır.

Bilim

Bir kez daha belirtmem gerekiyor; komünizm bir inanç, bir felsefe veya yanlış (yani öznel olan, bilimsel olmayan) bir ideoloji değildir, nihayetinde belli belirsiz, bilimsel bir yöntem ve yaklaşıma karşı olan bir şey değildir. Temel olarak ve esasen, insanın toplumsal gelişimini ve olası gidişatını analiz etmek ve sentezlemek için bilimsel bir yöntem ve yaklaşımdır. Ancak, komünizm içinde gelişen ve komünizmin bilimsel temellerine aykırı olan, kayda değer ölçüde bilimsel olmayan eğilimler bulunmaktadır. *Popülizm ve popülist epistemolojiye* göre: insanlar nasıl düşünürlerse düşünsünler -halkın çoğunluğu veya hakikati sezinleyebilecek özel kabiliyete sahip belirli bir toplumsal grup (burada "sezinleme" kelimesini bilerek kullanıyorum)- verili bir zamanda ne düşünürlerse düşünsünler, bunlar hakikattir veya işlevsel olarak hakikate eşdeğerdir. Popülizm ve popülist epistemolojiye ilişkin tüm nosyon, bilimsel olması gereken komünist harekete önemli ölçüde sirayet etmiş ve belirli açılardan bozucu etkisini göstermiştir. Bununla birlikte, kitlelerin kendiliğindenciliklerine ve kitlelerin fikirlerini almak ve bunları yoğunlaşmış şekilde yeniden kitlelere vermek şeklindeki çizgi ve siyaset olan, -Mao tarafından formüle edilen, ancak önceden de belirttiğim gibi çizginin, siyasetlerin ve stratejilerin oluşturulmasında ve devrimci mücadeleyi ilerletmek için verili bir zamanda mevcut olan çelişkilerden hangisine yoğunlaşılacağını belirleme sürecinde Mao'nun bu şekilde davranmadığı- "kitle çizgisi" kavramına tapmak ve kuyrukçukluk yapmak gibi durumlar bulunmaktadır. Bu Mao tarafından kitlelerden alınan fikirlerin yoğunlaştırılması ve onlara geri götürülmesi şeklinde değil, esas olarak bilimsel bir temelde yapılmıştır.

Bununla birlikte, şöyleştirme, yani proletarya (ve diğer ezilen gruplar) genel fenomenini alıp bunu, göya tek tek proleterler veya diğer ezilen gruplardan kişilere dayandıran, bir kez daha proleterlerin sanki hakikate yönelik özel bir kavrayışları olduğu, bunun doğuştan bulunduğu veya ezilen gruptan kişilerin kendiliğinden bir şekilde hakikate ulaşabilecekleri, en azından hakikatin yerini alacak kabul edilebilir bir "anlatıya" sahip olabilecekleri şeklindeki indirgemeci bir yaklaşım bulunmaktadır. Bununla birlikte komünist harekette yaygın olan, hakikatin sınıfsal bir karakteri olduğu -burjuva hakikati ve proleter hakikati bulunduğu-

şeklindeki oldukça hatalı ve zararlı başka bir nosyon daha vardır. Hatta bu durum, Çin’de Kültür Devrimi’ni yönlendiren direktiflerde dahi bulunmaktadır ve komünist temelde sürdürülen devrimci kitle mücadelesinin muazzam derecedeki olumlu karakterine karşı işlemiştir. O halde hakikatin sınıfsal bir karaktere sahip olduğu fikrini devam ettiren “siyasi hakikat” kavramı bulunmaktadır; "siyasi hakikat", "elverişli hakikat" kavramının bir biçimidir; bu durum, verili bir zamanda komünistlerin veya bazı komünistlerin çıkarları ve hedefleri için iyi olarak düşünülen şeyin, doğru veya yanlış olduğu farketmeksizin hakikat olması düşüncesidir. Ve bu bazen, oldukça kaba bir "reelpolitik" (daha sonra bahsedeceğim) biçimini alır.

Yeni sentezde -yeni komünizm ve komünizmin bu sayede daha da geliştirilmesinde- bilgi teorisi olan epistemolojiye odaklanmak önemlidir. Bilgi kuramımızın ne olduğu ve hakikati belirlemeye nasıl devam ettiğiniz meselesi -veya objektif realite olarak neyi düşündüğünüz- meselesi, bilimsel bir yaklaşıma sahip olup olmamanız açısından oldukça önemlidir ve merkezi konumdadır. *Bilim, Sanat, Kültür ve Felsefe Üzerine Gözlemler*'de bulunan şu ifadem, epistemolojideki temel ayrım çizgileri ile gerçekliğe ve onun kökten dönüşümüne yönelik genel yaklaşıma dikkat çeker: “Aslında hakikat olan her şey proletarya için iyidir, tüm hakikatler komünizme ulaşmamıza yardımcı olabilir.”^{xxix}

Bazı kişiler buna “Bunda bir şey yok ki, hakikat doğrultusunda gidilmesini falan söylüyor – herkes bunu yapıyor.” diyerek tepki gösterdiler. Oportünistin biri şöyle dedi: Eğer bir üniversite kampüsüne girip “Hakikate yöneleceğiz, herkesin hakikate yönelmesi gerektiğini düşünüyoruz” deseniz, bunun gerçekten önemli bir şey olacağını mı düşünüyorsunuz? Doğrusu, her şeyden önce evet, böyle düşünüyorum. Bu oportüniste yanıtımızda belirttiğimiz gibi, üniversite kampüslerinde bugünlerde objektif realiteyi takip etme fikri tam olarak geçerli bir düşünce değil. Kimlik politikaları ve benzerlerinin güdümündeki her tür rölativist nosyon gibi, buna itiraz eden, farklı anlatıların ve farklı “hakikatlerin” bulunduğu, objektif bir gerçeklik olmadığı ve hatta objektif gerçeklik diye bir şeyin olmaması gerektiği şeklinde her türlü fikir mevcut. Yani evet, her şeyden önce, bu durum şu sıralar çoğu üniversite kampüsünde yoğun bir tartışma konusu olacaktır.

Ancak, bunun da ötesinde, gerçeği bilimsel yöntemlerle sürekli olarak aramamız gerektiğine yönelik ısrar -maddi gerçekliği, gerçekte olduğu gibi, hareketi ve değişimi ile doğru şekilde anlamaya çalışmak- bu ifademde yoğunlaşmış olan şeyin tamamı veya özü kadar önemlidir. Ne söylendiğine yeniden bakalım: “Aslında hakikat olan her şey proletarya için iyidir, tüm hakikatler komünizme ulaşmamıza yardımcı olabilir.” Burada işaret edilmek istenen kesin bir amaç bulunmaktadır. Bu yalnızca hakikate gitmekle ilgili -öyle olmasına ve bunun çok önemli olmasına rağmen- bir ifade değildir. Bu temel olarak ve *esasen hakikate doğru gitme ve komünizm mücadelesini ilerletme arasındaki ilişki hakkında bir ifadedir*. Epistemoloji ve dünyayı kökten dönüştürme ilişkisi hakkında bir ifadedir. Ve bunun, yani hakikate ulaşmanın ve komünizm mücadelesini ilerletmenin çok karmaşık bir süreç olduğunu anlamak önemlidir. Özetle, komünizm mücadelesinin yoluna çıkan, bizi sıkıştıran hakikatler olarak adlandırdığım pek çok hakikat bulunmaktadır. Ancak burada vurgulanan şey, komünizm mücadelesinin hatalarının veya olumsuz yönlerinin ortaya çıkmasının veya mevcut düşüncemizin ne olduğu gibi şeylerin, bizlere önemli görüşler sağlayabilecek olması, hatta sonrasında komünizm mücadelesini daha iyi ilerletmemize yardımcı olacak -çünkü bunu yalnızca temel ve nihai olarak bilimsel bir temelde yapabilirsiniz- daha derin bir kavrayış kazanmanın bir parçası olabileceğidir.

Burada bahsedilen şey, yani gerçeğe gitme ve komünizm mücadelesini ilerletme arasındaki

ilişki diyalektiktir ve bazen ciddi şekilde çelişkilidir; kısa vadede başarısızlıklar ve pek çok zorluk yaşamanıza yol açsa dahi yine de gerçeğe gitmede ısrarcı olmalısınız, bunu yapmak durumundasınız çünkü aksi takdirde hiçbir zaman komünizm hedefine ulaşamazsınız. Bu durum, komünizm davasına yönelik (bundan kısaca bahsedeceğim) bilimsel olmak ile partizan olmak arasındaki ilişkiye götürür. Burada bütün mesele, gerçeği araştırmanın ve komünizme doğru ilerlemenin *temel olarak* bir birlik içinde bulunmasıdır, fakat çelişkiler de mevcuttur, kısa vadede bunlar karşıt durumda, hatta bazen ciddi önemi bulunan çelişkilerdir ve bununla mücadele etmeniz gerekir, yöneliminizi ve hareket eden ve değişen gerçekliği gerçekten olduğu gibi anlamak için yönteminizi belirlemeniz gerekir, aksi takdirde hiçbir zaman komünizme doğru ilerleyemezsiniz, her tür geçici kazanımınız tersine döner ve doğru yoldan çıkararak geri çekilmek durumunda kalırsınız ve hakikat meselesini ustalıklı yönetmede başarısız olursunuz veya gerçekte hakikat olmayan elverişli hakikat gibi hakikatler uydurur veya “siyasi hakikatler” üretirsiniz.

Proletarya için aslında hakikat olan her şeyin iyi olduğu ifadesi, daha acil ve sınırlı koşullarda her zaman doğru değildir. Doğru olan şeyler, çok acil ve sınırlı durumlarda bizim için kötü olabilir, ancak hakikat ile başa çıkmak, hakikati bilimsel olarak kavramak, bunları genel olarak dünyayı kavramamıza ve buna dayalı mücadelemiz dahil etmek ve komünizme doğru ilerleyebilmek için bu oldukça önemlidir ve zorunludur - ve bunu asla onsuз gerçekleştiremezsiniz. Dolayısıyla burada, tek bir formülasyonda özlü bir şekilde yoğunlaşan bir açıklama yapılmaktadır: "tüm hakikatler komünizme ulaşmamıza yardımcı olabilir." Evet, komünist hareketin tarihine ilişkin pek de hoş olmayan bazı gerçekler bulunuyor. Ancak, onlara gerçekten bilimsel olarak yaklaşırsak, bunlar komünizme ulaşmamıza yardım edebilirler ve böylece hem bilimsel yöntemin kendisini, hem de onu komünizm yönünde dönüştürerek dünyaya uygulanmasını kavrayabiliriz.

Hakikat kavramının, farklı anlatılar ve farklı “hakikatler” karşısında aslında tümleyici ve temelden totaliter bir kavram olduğu şeklinde kampüslerde, çeşitli yerlerde, özellikle de entelijansiya (bu terimi önerilen şekilde kullanıyorum) arasında yaygın olan görüşten daha önce bahsetmiştim. Bu nosyon, hakikate herkesin sahip olabileceği şeklindeki düşüncenin aslında totaliter bir yaklaşım olduğu ve bunun totaliterizme dahil olmasa bile, aslında yine de onun sınırlarına yakın olduğunu kabul eden bir düşüncedir. Burada bir şey gözden kaçırılmaktadır, bu da hakikatin ne olduğuna yönelik bilimsel olmayan bir düşüncedir. Burada gerçekten söylenen ya da nesnel olarak buraya yansıyan şey, hakikatin yalnızca herhangi bir anlatı olduğu, hakikate sahip olduğunuzu söylerken anlatınızı başkasına dayatmaya çalıştığınız ve hiç kimsenin kendi anlatısını her şeyi kapsayan bir anlatı olarak başkalarına dayatmaması gerektiği şeklindeki düşüncedir. Mesele ve burada mevzubahis olan şey tam olarak şudur: Hakikat nedir? Hakikat, hareketi ve gelişimi içindeki gerçekliğin fiilen doğru olarak yansımalarıdır. Ve elbette, bütün hakikatlere hiç kimsenin asla sahip olamayacağı da doğrudur. Bu yaklaşım, gerçeği doğru olarak anlamının ve bilimsel yöntemin bir parçasıdır. Ancak, Robert E. Rubin gibi insanların yaptığı bu saçma (ve kendi kendine hizmet eden) inkarların aksine; her zaman daha fazla öğrenmeye açık olmanız gerekse ve doğru olarak düşündüğünüz bazı şeylerin yanlış olabilme ihtimali bulunsada, veya yeni gelişmeler doğrultusunda yani dünyadaki değişiklikler mevcut anlayışınızı belirli bir yönde değiştirse de, somut pek çok şeyin gerçekliği hakkında kesin ve belirleyici olan belirlenimlere ulaşabileceğiniz doğrudur. Bunların hepsi bilimsel yöntemin bir parçasıdır. Hakikat hakkında konuştuğumuzda, mutlak ve kesin bir HAKİKATTEN bahsetmiyoruz, fakat aynı zamanda bir anlatıdan da bahsetmiyoruz. Gerçekliği anlamak ve sonrasında, onu bu temelde dönüştürmek için bilimsel bir yaklaşımdan bahsediyoruz. Her ne kadar, bu devam eden ve asla tamamlanmayacak bir süreç olsa da, çünkü gerçekliğin -devamlı

değiştirdiği için ve bunu anlayabilmek bir yana, gerçekliğin verili bir zamanda insanın nüfuz dahi edemeyeceği görünümüleri olacağı için- tamamını asla kavrayamayacak olsanız da, bilimsel yaklaşım yine de gerçekliği analiz etme ve sentezleme sürecinde önemli ve belirleyici sonuçlara varabilir. Dolayısıyla, hakikat kavramının tümleyici ve totaliter bir kavram olduğu şeklindeki düşünce, bilimsel ve doğru olmayan bir dizi kavram ve yaklaşıma yataklık yapmaktadır.

“Aslında hakikat olan her şey proletarya için iyidir, tüm hakikatler komünizme ulaşmamıza yardımcı olabilir.” ifadesine geri dönelim ve bunu tam karşıtı ile değiştirelim. Bunun gerçek anlamı ve önemi, karşıtı olan "Proletarya için iyi olan her şey hakikattir, komünizme ulaşmamıza yardımcı olan her şey hakikattir." ile ilişkisi içinde daha iyi anlaşılabilir. Ve eğer bu şekilde bakarsanız, aslında hakikat olan her şey proletarya için iyidir alıp, proletarya için iyi olan her şey hakikattire çevirirseniz, bunun derin önemini çok daha iyi anlayabilirsiniz. Formülasyonlardan biri bilimsel yöntem ve uygulamasıyla ilgilidir, diğeri ise son derece bilimsellik dışıdır ve öznel, eninde sonunda her türlü hataya ve hatta bazı durumlarda dehşete yol açacaktır.

"Liberalleri" ve faşistleri hakikate göre incelemek önemlidir. Buna çarpıcı bir örnek olarak, 2018'in ilk bölümünde, eski FBI Direktörü James Comey'in Belediye Sarayında CNN'e yaptığı bazı yorumlar düşünülebilir. Kendisi, Trump'ın sürekli -ve elbette doğru olarak- nasıl yalan söylediğinden bahseder. Comey, Trump'ın sürekli olarak nasıl yalan söylediğinden bahsederken, önce hedef belirleme sonra da bu hedefe hizmet edecek “olguları yapılandırma” (benim ifademle) şeklinde kendince araçsal bir yöntem kullandığını belirtir. Comey, bunun izlenecek bir yol olmadığından - olgulara ve kanıtlara bakılması ve ardından olguların ve kanıtların neyi işaret ettiğini görmek için rasyonel düşünmeyi uygulamak gerektiğinden bahseder. Yani dedikleri bir noktaya kadar doğrudur. Ancak Comey, bu ülkenin kolluk kuvvetlerine, istihbarat teşkilatlarına ve silahlı kuvvetlerine saldırmanın gerçekten yanlış olduğunu anlatarak devam eder, çünkü bunlar daima iyilik için gerekli olacak gücü temsil ederler ve daima hakikati araştırırlar! Yani kendisi, burada bir yandan aşağı yukarı doğru bir yaklaşım ortaya koyar, fakat ardından bununla tamamen çelişik ve bunu lime lime eden böylesi bir açıklama da yapar (hukuki yaptırımları, istihbarat teşkilatlarının bütün yalanlarını ve ABD silahlı kuvvetlerinin bütün savaş suçlarını ve dünya çapında insanlığa karşı işledikleri suçları içerecek bir liste yapmaya başlarsak ne kadar zaman alacaktır bilemiyorum, fakat oldukça zaman alacaktır).

Burada iyice belirginleşen bir şey görürüz: Liberaller ve özellikle de egemen sınıf "liberalleri", hakikatten bahsettiklerinde, eğer hakikat kendileri için “elverişsiz” ise ve kendi “anlatılarını” ve hedeflerini desteklemiyorsa bu kez aralıksız şekilde yalan söylerler ve çarpıtma yaparlar, bununla birlikte, bazı zamanlar az da olsa (özellikle de hakikati saldırgan ve zarar verici buldukları zamanlarda bu belirgindir), kuvvetli bir şekilde hakikatin önemini ve olgularla, kanıtlarla, vb. ile hareket edilmesi gerektiğini savunurlar. Faşistler aynı zamanda, açık bir şekilde ve pek çok kez bilime, bilimsel yöneme ve bu temeldeki hakikat arayışına karşı çıkmışlardır. Bu açıdan bu durumu kavramak önemlidir, çünkü özellikle iktidara gelen Trump/Pence rejimi bağlamında, insanların devamlı hakikatin öneminden bahsettiğini duyarsınız. CNN şu şekilde aktarır: "Bu bir elmadır, her zaman bir elmadır, pek çok elma vardır, elmalar elmadır." Başka bir deyişle, gerçek gerçektir - gerçekler önemlidir, hakikat önemlidir. Fakat bu sistemin egemen sınıfının çıkarları gerçekten tehlikede olduğunda ve bunu farkettilerinde, her türlü şey hakkında yalan söylediklerini ve çarpıttıklarını görürsünüz. Eğer yalan söylemeleri bu çıkarlara hizmet edecekse bu kişiler rahatlıkla ve süslü bir şekilde yalan söylerler. Bu durum, ne yazık ki bazı komünistlerin

içine düştükleri ve biz komünistlerin tamamıyla ve nihai olarak terketmemiz gereken “siyasi hakikat” türüdür. Hata yapmayacağız değil, elbette hata yapacağız, herkes hata yapar. Ancak, önemli bir yönelim ve yöntem noktası olarak, belirli bir anda avantajlı olmanın hakikat kadar iyi olduğu şeklindeki nosyonu terk etmek zorundayız - insanlara yalan söylersek, insanların istediğimiz şeyleri yapmaları için her şeyi örtbas edersek sonuçta her şey iyi olacaktır. Hayır! Bu nosyondan ve bu yaklaşımdan tamamen kopmak zorundayız!

Dolayısıyla, yeni komünizmin epistemolojisinin önemli bir parçası rölativizme ve “hakikatin bir anlatı olduğu” şeklindeki düşünceye karşı oluşudur. *Basics*'te çok önemli olan iki ifade bulunur. İlki *Basics* 4:11'dir:

İnsanların ne düşündüğü, objektif gerçekliğin bir parçasıdır, fakat objektif gerçeklik insanların ne düşündüğü tarafından belirlenmez. [vurgu orijinal metinde]

Bu çok önemli bir ifadedir. İnsanların ne düşündüğü, uğraştığımız gerçekliğin, objektif olarak var olan gerçekliğin bir parçasıdır. Ve eğer bunun farkında değilseniz, insanların düşündüklerinin büyük bir bölümünün dönüştürülmesi gerektiğini de farkedemezsiniz, çünkü burjuva ilişkilerinin ve burjuva üst yapısının etkisi altındaki çoğu insan bir bok bilmez ve akılları kışkırtılmış durumdadır. Bu öğrenemeyecekleri anlamına gelmiyor, fakat şu anki gerçeklik de budur. İnsanların ne düşündüğü objektif gerçekliğin bir parçasıdır, bunu farketmek önemlidir, bunu anlamalı ve düşündükleri şeyler mevcut gerçekliğin dışında bile olsa -ki bu büyük ölçüde kendiliğinden bir şekildedir- bunları dönüştürmek için mücadele etmeniz gerekir. Ancak yine de, objektif gerçeklik insanların ne düşündüğü tarafından belirlenmez – Bu durum; “Bu senin hakikatin, fakat benim de kendi hakikatim var, bana kendi hakikatinin benimkinden daha iyi olduğunu söyleyemezsin.” gibi bir şey değildir. Herkesin kendi hakikati diye bir şey yoktur. Hakikate yönelik bir iyelik durumu bulunmaz. Hakikat objektiftir.

Ve bir diğeri *Basics* 4:10'da yer alır:

İnsanlığın “güçlü olan haklıdır” durumun ötesine geçebilmesi –son kertede işler güç ilişkilerine gider- ilerlemede temel bir unsur olarak, gerçekliğin ve hakikatin objektif olduklarını, farklı “anlatılara” veya bir düşüncenin (veya “anlatının”) ne kadar “hakim olduğuna” veya belirli bir düşünce veya “anlatının” verili bir durumda ne kadar güç kullanacağına bağlı olmadıklarını gösterecek, şeyleri anlamayı içeren bir yaklaşımı (epistemolojiyi) gerektirir. [vurgu orijinal metinde]

Rölativizm ile "güçlü olan haklıdır" arasındaki ilişki de son derece önemlidir. Örneğin, diyelim ki ezilen bir grubun parçasısınız. Yaşadığımız baskıya yönelik bir anlatınız olacaktır. Ancak, bu baskıya karşı -örneğin Siyahi, Melez ve Amerikan Yerli halklarına yönelik polis cinayetlerine karşı- haklı bir şekilde mücadele etmek, neyin daha önemli olduğu şeklinde subjektif bir dünya görüşüne (“Bizler bunun ne anlama geldiğini, nereden geldiğini ve bununla ilgili ne yapacağımızı biliyoruz, çünkü bizler bunu grup kimliğimizin bir parçası olarak deneyimliyoruz.”), bir anlatı meselesine indirgenemez – eğer öne süreceğiniz epistemoloji bu ise, bu durumda sizden daha güçlü bir grupta karşılaştığımızda ne olacak? Mesela polisin de bir epistemolojisi ve anlatısı olacaktır: "Hepiniz bir grup hayvansınız, ıslah edilmeniz gerekiyor ve eğer bir şekilde bizi kışkırtırsanız, sizi öldürme hakkımız var." Bu da onların anlatısıdır. Bu ırkçılık, bu toplumun hukukuna ve burjuva diktatörlüğüne

yazılmıştır. Bununla ne demek istiyorum? Pek çok eyalette yasalar ne diyor? Eğer birilerinin zarar vereceğine yönelik “makul bir şüpheleri” varsa, öldürücü güç de dahil olmak üzere polislerin her tür gücü kullanma hakları bulunmaktadır. Bu durumda ırkçılıkla karşı karşıyasınızdır, çünkü neredeyse bütün polisler, Siyahi insanları, özellikle de genç Siyahi erkekleri tehlike olarak görürler. Polisin Siyahları öldürmesinin gerekçesi bu yüzden yerleşiktir, ırkçılığı yasaya yazmışlardır. Bu onların anlatısıdır - ve anlatıları devlet desteklidir, bu yüzden her seferinde suçları kanıtlı olsa da haklarında herhangi bir dava açılmaz.

Ve ayrıca bu sistemin ordusu bulunuyor. Dünya için nasıl bir iyilik gücü olduklarına, düzeni sağlamak ve daha büyük bir iyilik için bu kuvveti kullanmaları gerektiğine ilişkin bir anlatıları var. Ve bu anlatıyı destekleyecek askeri güçleri var. Eğer bunların hepsi çeşitli anlatılar ise, o halde anlatısının arkasında en fazla gücü olan, son kertede üstün olacaktır.

Bu durum “Liberalizmle Mücadele” çalışmasında Mao’nun ele aldığı önemli bir noktaya ve burada geçerli olacak önemli bir başvuruya götürüyor. Mao, göz korkutmak için poz kesmenin bazı insanlar arasında çok yaygın bir taktik olduğunu söyler. Düşmanla yüzleşirken, bunun kesinlikle faydasız olduğunu ve halk arasında büyük zarar verdiğini belirtir. Şunu bir düşünün: Kimlik politikalarının geçerli olduğu dar çevrelerdeyseniz, başkalarının anlatılarına karşı kendi anlatınızda direterek durumun üstesinden gelebilirsiniz. Fakat daha geniş bir dünyada ve özellikle de düşmana karşıyken, egemen sınıflar ne anlatılarınızı ne de kimliğinizi umursayacaklardır. Kendi çıkarları bulunmaktadır ve çıkarlarının arkasında çok fazla güce sahiptirler, kimliğinizle ilgili tavrınız kesinlikle bir halta yaramayacaktır ve böylesi bir durum karşısında bunun bir değeri de yoktur. Ve şu anda iktidarda olan faşist rejim açısından durum tam olarak da böyledir. Bu durum, faşizmin ortaya çıkması ve kimlik politikaları ve bunlara karşılık gelen epistemoloji sayesinde iktidara gelmesi meselesi değildir. Mesele, bu faşistlerin kimlik politikalarının çarpık ve temelsiz bir şekilde ele almak istediği baskıcı ilişkileri güçlendirmesi ve yoğunlaştırması ayrıca bu kimlik politikalarının insanları ideolojik açıdan yoldan çıkartıp etkisizleştirerek bu konuyla daha az baş edebilmelerini sağlamasıdır. Bu tür kimlik politikaların hepsinde sık görülen şey bu yaklaşımların yalnızca bundan korkacak insanlar arasında "fayda" getirecek olmasıdır ve bu şekilde göz korkutmak aslında çok fazla zarar verir. Mao'nun böyle bir şeyin halk içinde büyük zarar getireceğini söylerken kastettiği de budur. İnsanları bilimsel bir gerçeklik anlayışına kavuşturmak ve bununla ilgili yapılması gerekenler yerine korkutmak, yalnızca daha fazla zarar getirir ve gücü gerçekten elinde bulunduranlara karşı da kesinlikle yararsızdır.

O halde, bir kez daha epistemoloji ile güçlü olan haklıdır kabulünün ötesine geçmek arasındaki ilişki açısından, *Basics* 4:10'da yoğunlaşmış pek çok şey bulunmaktadır. İlke ve yönteme ilişkin önemli meseleleri daha fazla açıklamak için, komünist hareketin tarihsel tecrübesinden yola çıkılarak yapılmış “Yoldaşlarla Epistemoloji Üzerine Tartışma”dan şu kısmı aktarmak isterim:

En büyük sorulardan biri "bizler gerçekten hakikate ulaşmaya çalışan kişiler miyiz, yoksa bu yalnızca "örgütleyici bir ilke olarak hakikat" meselesi mi?" Lenin, bunu -“örgütleyici bir ilke olarak hakikatı”- felsefi olarak eleştirdi, siz de özellikle yararlı bulmadığınız inanç ve oportünizmi reddetmek için bunu eleştirebilirsiniz, ancak bunu başka bir biçimde uygulamaya da son verebilirsiniz.

Yeni bir sentezden - daha detaylı bir materyalist epistemolojiden bahsediyorum. Lenin, bu tür şeylere karşı (“siyasi hakikat” veya “örgütleyici bir ilke olarak hakikat” gibi şeylere) *Materyalizm ve Ampriyokritisizm*'i yazdı ancak bazen pratik Lenin felsefi Lenin'in yoluna çıktı. Uygulanan siyasi açılımlar, Lenin'in çelişkilerle başa çıkma şekli bazı yönlerden Stalin'in tavrına benziyordu.* *The Furies* kitabında [Arno Mayer tarafından Fransız ve Rus devrimleri üzerine yazılmış bir kitaptır] bunun pek çok örneği bulunur. Bazı durumlarda, Bolşevikler bir tür “Mafya” yaklaşımı ile çeşitli alanlara müdahale etmişlerdir, özellikle de 1917 Ekim Devrimi'ni takip eden iç savaş döneminde bu belirgindir.

Yine bazı vakalarda, Bolşevikler'e karşı savaşmaları için insanların gericiiler tarafından organize edildiği durumlarda, Bolşevikler geniş çaplı ve merhametsiz bir şekilde misillemede bulunmuşlardır. Veya insanları yalnızca Kızıl Ordu'yu terk etmelerinden dolayı değil, iç savaşta savaşmak istememelerinden dolayı da öldürmüşlerdir. Bazen savaşın ortasında, aşırı önlemler gerekli olabilir, ancak genel olarak böylesi çelişkilerle başatmenin yolu bu değildir. Lenin'i bu konuda okudum ve “bu doğru değil” diye düşündüm. Tüm bu şeyler epistemoloji ile bağlantılıdır.^{xxx}

*Yazar tarafından eklenen not: Burada "Stalin'in tavrına" yönelik yapılan atıf, Stalin'in olumsuz yönlerinden bahsetmenin bir özetidir – özellikle de, çok gerçek ve sıklıkla akut durumda bulunan çelişkileri ele alma tarzında ideolojik mücadele yerine, ölüm cezaları da dahil olmak üzere devlet baskısına dayanarak çelişkileri ele alma eğilimidir (disipline bağlılıkta ısrar ve gerekli durumlarda da disiplin ihlallerine yönelik daha hafif cezanın bileşimi şeklindedir)

Burada epistemoloji ile ahlak arasındaki yakın ilişkiyi görürüz. “Aslında hakikat olan her şey proletarya için iyidir, tüm hakikatler komünizme ulaşmamıza yardımcı olabilir” yönelimi ve ilkesi kendi başına son derece önemli olmasa da, yeni komünizmin *tamamen reddettiği* ve komünist hareketin köklerinde belirgin olarak mevcut olan “sonuçlar araçları meşrulaştırır” şeklindeki zehirli nosyon ve pratik ile yakından ilgilidir. Yeni komünizmin temel ilkesi, bu hareketin “araçlarının”, bilimsel bir temelde önderlik edilen devrimin sonucunda bütün sömürü ve baskının kaldırılacağı temel “sonuçlardan” damıtılması ve bununla uyumlu olması gerektirir.

Şimdi, yeni komünizm ve ekonomi politiğe ilişkin, gerçekliğe ve onun dönüşümüne yönelik bilimsel yaklaşımın parçası olarak, *kapitalizmin temel çelişkinin esas hareket biçimi şeklinde kendini gösteren anarşi meselesine* önceden değinmişim. Bu konu, kendini komünist ilan edenler arasında çokça itiraz edilen bir meseledir, çünkü şeyleştirme ve kitle kuyrukçuluğu ile birlikte, her şeyin merkezinde sınıf mücadelesi (veya daha genel olarak ezenlere karşı ezilenlerin mücadelesi) bulunmalı düşüncesi yer alır. Şimdi, sınıf mücadelesi ve genel olarak baskıya karşı mücadele, toplumda ve onun dönüşümünde elbette itici bir güçtür. Ancak mesele şudur: Bu neye dayanır, nereden gelişir? Bu mücadeleye yol açan, etkileyen ve şekillendiren maddi koşullar nelerdir ve bunlar mücadelenin dayandığı gerçek çelişkiler temelinde hangi amaçlarla yönlendirilebilir? Başka bir deyişle, bu konu materyalizm ve materyalist diyalektik ile, idealizm (kafanızdan gerçeklikle ilişkisi olmayan fikirler uydurmak) ve metafizik (değişmeyen mutlaklar kavramı) arasındaki karşıtlık meselesidir.

Bazı sözde komünistlere göre, kilit meselenin her zaman sınıf mücadelesi ve herhangi bir maddi temeli olmasa da baskıya karşı mücadele olduğunu söylemeniz gerekir. Bir kez daha, sınıf mücadelesinin önemsiz olmadığını (yaygın şekilde böyle anlaşılır) ve toplumun dönüşümünde itici bir güç olduğunu belirtiyorum; ancak, eğer bu maddi bir temele dayanmadan, kendi başına bir şey olarak değerlendirilirse, o zaman sınıfsal baskının ve diğer tüm baskı biçimlerinin kaldırılmasına yönelik mücadeleye öncülük edecek bilimsel bir yaklaşımdan ziyade, konu aslında yeniden bir inanç meselesi (dini dogma ile eşdeğer bir bakış açısı ve yaklaşımdır) haline gelir.

Bu konuda biraz daha ilerlemek için önceden bahsettiğim şeye, Engels'in Anti-Dühring'te kapitalizmin temel çelişkisinin iki hareket biçimi olduğu şeklindeki ifadesine geri dönelim - bu iki hareket biçimi; sınıfsal çelişki ve anarşi/organizasyon çelişkisidir. Raymond Lotta, "*Anarşinin İtici Gücü*" ve *Değişimin Dinamikleri*" başlıklı makalesinde bu bağlamda şu açıklamayı aktarır:

Her ne kadar burjuvazi ve proletarya arasındaki çelişki, toplumsallaşmış üretim ile özel mülkiyet arasındaki çelişkinin bütünleyici bir parçası olsa da, aslında bu sürecin [kapitalist üretimin] itici veya hareket ettirici gücü kapitalist üretim anarşisidir. Emek gücü sömürsü, artı değer yaratılması ve el konulması tarafından biçimlenir, *ancak bu durum mülksüz proleterlerin varlığı veya sınıfsal çelişkilerden değil, kapitalist üreticiler arasındaki anarşik ilişkilerden kaynaklıdır*, bu durum kapitalist üreticilerin işçi sınıfını tarihsel açıdan daha yoğun ve geniş çaplı bir şekilde sömürmeye iter. Anarşinin bu itici gücü, kapitalist üretim tarzının, meta üretiminin ve değer yasasının tam gelişimini temsil ettiği gerçeğinin bir ifadesidir.^{xxx1}
[İtalikler özgün metindeki gibidir]

Ve ardından şu çok önemli pasaj yer alır:

Mesele; kapitalist meta üreticilerinin birbirlerinden ayrı ve henüz değer yasasının işleyişiyle bağlantılı olmadıkları bir durumda, proletaryayı sömürmek için de benzer bir zorunluluk yaşamayacakları, dolayısıyla burjuvazi ve proletarya arasındaki sınıfsal çelişkilerin hafifleyebileceği meselesi değildir. Üretim tarzının tarihsel olarak eşi benzeri görülmemiş dinamizminin sebebi; sermayenin genişlemesinin içsel zorunluluğudur. Bu da değer ilişkilerini sürekli olarak dönüştüren ve krizlere yol açan bir süreç olarak ortaya çıkar.^{xxxii}

YENİ KOMÜNİZM'de bu duruma yönelik tartışmada belirttiğim gibi, bu konuyla ilgili çok fazla (yukarıdaki alıntının ilk cümlesinden başlayarak) dikkat çekici şey bulunuyor ve bu doğrudan "geleneksel bilgelik" haline gelmiş şeye ve komünist hareket içinde hüküm süren önyargılara karşı çıkıyor. Burada bir kez daha, komünist hareketin, hareket eden ve değişen gerçekliğin çelişkilerininin diyalektik materyalist analizi ve sentezini gerçekleştirerek bilimsel temelde mi olacağı, yoksa çarpıtılmış ve bozulmuş, bilimsel olmayan -ve aslında bilime karşı olan- bir komünizm biçiminde, gerçekliğe yönelik yasalar, dogmalar ve temelsiz ütopyik şemalar *dayatma teşebbüsleri* temelinde mi olacağı temel sorusu bulunmaktadır.

Bu son derece önemlidir ve şeyleştirme ve bununla ilgili hatalı eğilimlerden kopma meselesinin büyük kısmını da kapsar. Bu nedenle, özellikle şu ifadeye odaklanmak

istiyorum: “Mesele; kapitalist meta üreticilerinin birbirlerinden ayrı ve henüz değer yasasının işleyişiyle bağlantılı olmadıkları bir durumda, proletaryayı sömürmek için benzer bir zorunluluk yaşamayacakları, dolayısıyla burjuvazi ve proletarya arasındaki sınıfsal çelişkilerin hafifleyebileceği meselesi değildir.”

Birbirlerinden ayrıken, aynı zamanda değer yasasıyla (“değer yasasının işleyişi ile bağlantılı olarak”) birbirlerine bağlı olmaları ne anlama gelir? Birbirinden ayrı olmak, ayrı bir sermaye birikimine dayandıkları gerçeğini ifade eder – hepsi tek bir büyük sermaye yığınına paylaşmaz. Kapitalist ekonominin farklı kesimlerinin özel mülkiyeti bulunur ve bu biriken sermayeler birbirleriyle rekabet halindedir. Bu şekilde birbirlerinden ayrılırlar. Ancak diğer bir kısmı daha vardır: Bunlar değer yasasının işleyişi ile birbirleriyle bağlantılıdır. Bu ne anlama geliyor? Değer yasası nedir? Değer yasası, herhangi bir şeyin değerinin, üretime giren toplumsal açıdan gerekli emek tarafından belirlendiği gerçeğini ifade eder. Burada tüm bunlara giremem, ancak Marx, büyük çalışması *Kapital*'de metalleri inceleyerek işe başlar. Meta üretiminin ilk toplumlarda bir takas şekli olarak bulunduğunun tarihsel açıdan izini sürer ve sığır gibi şeylerin diğer metallerin yerini almaya başladığını gösterir – ancak bu çok sınırlıdır çünkü nihayetinde sığırlar ölür ve başka problemler de vardır. Sonuçta bunlar, kıymetli ve kolay kolay bozulmayan bir metal olan altına evrilir ve diğer tüm metallerin evrensel bir karşılığı haline gelir.

Jonathan Swift'in *Gulliver'in Seyahatleri* 'ndeki bölümlerden birinde (Gulliver'in Maceraları), Gulliver, insanların evrensel bir dil konuşmak yerine, büyük tabletler üzerinde sözcüklerin bulunduğu ve insanların başkalarıyla iletişim kurmak istedikleri zaman, oldukça zahmetli bir şekilde bu ağırlıkları taşımak zorunda oldukları bir topluma gider. Burada yaptığım analogi meta değişimidir. Her meta değişiminde, para (veya paranın eşdeğeri olarak kredi) kullanmak yerine, nesnel olarak değiş tokuş yaptığınız metalleri taşımak zorunda kaldığımızı düşünün - bu çok hantalca ve pratik açıdan imkansız bir şey olurdu. Bu yüzden tarihsel olarak -biri kalkıp da bu konuda bir karar vermez, fakat tarihsel olarak, deneme yanılma ile vb. – altın evrensel bir standart haline gelmiştir. Ve para da altının bir soyutlaması haline gelir. Ve şimdilerde paranın da soyutlamaları mevcut -hepsi çok asalakça ve karmaşık hale gelmiştir- ancak temelde, tüm dönemler boyunca, altın diğer tüm metaller için geçerli olmuştur.

YENİ KOMÜNİZM 'de de belirttiğim gibi, insanlar metalleri değiş tokuş ettikleri zaman gerçekte neyin değiş tokuşunu yapıyorlar? Bu metalleri üretmek için harcanan emeğin - toplumsal açıdan gerekli emeğin- değiş tokuşunu yapıyorlar. Başka birinin iki haftada yaptığı bir şeyi, siz çok hızlı bir şekilde yapıyorsanız ve bunun değiş tokuşu sizinle eşit şekilde yapılıyorsa, çok kısa bir zaman içinde kendilerini çok kötü bir durumda bulacaklardır. Bu nedenle, günlük meta ilişkilerinde ve özellikle şimdilerde bu yüksek derecede asalak ve birbirini izleyen finansal spekülasyonlarda (geri kalanların üzerinde bulunan bitcoinlerde) gizlenmiş bulunsun da, değişimi yapılan şey toplumsal açıdan gerekli olan emektir. Altta yatan şey budur - emek değişimidir. Ve herhangi bir zamanda, emeğin değiş tokuşu tamamen işlemez hale gelirse, bu durumda ekonomik fonksiyonunuz da kalmaz ve insanlar yaşamlarını devam ettiremezler.

Tüm finansal spekülasyonların ve onunla bağlantılı her şeyin altında, değer yasası tüm üretim ve değişimi birleştirir. Tekellerin, her türlü politik düzenlemenin, gümrük tarifelerinin ve diğer unsurların müdahalesi, sermayenin daha kârlı olan alanlara ve yüksek kâr oranı elde etmeye yönelik kayma eğiliminde olduğunu gösterir, çünkü, eğer bir süre daha çok kazanç sağlasa da, böylesi bir durumda bu alana daha fazla sermaye girecektir ve

daha fazla rekabet yaşanacak ve kâr oranı düşecektir. Dolayısıyla, kapitalizmin anarşisi tarafından sürekli bozulmasına rağmen, kâr oranının değişmeyecek bir duruma getirilmesine yönelik genel bir eğilim vardır. Kapitalistlerin arkalarında veya onların hesaplamalarıyla bile, değer yasası sürekli olarak kendini savunmakta ve yeniden savunmaktadır, ancak bu durum kapitalist üretim ve değişimin anarşisiyle gerçekleşir. Raymond Lotta'nın makalesinden aktardığım şeylerden biri de, Marx'ın kapitalizmin *düzeninin kendi toplam düzensizliği* olduğunu belirttiği noktadır. Bu durum kapitalistlerin sürekli olarak proleterleri daha yoğun bir şekilde sömürmesinin, belirli bir zamanda üretimi hızlandırmalarının, üretimi daha az işçi ile aynı şekilde veya daha yüksek oranlarda sürdürebilmek için teknoloji kullanarak daha yoğun ve ucuz insan sömürüsü doğrultusunda yatırımları dünyanın bir bölgesinden diğerine aktarmalarının nedenidir.

Tüm bunlar, bir kez daha son derece çelişkilidir çünkü şimdi yeniden sabit sermayeye ve değişken sermayeye geri dönüyoruz -yeni makineleri (sabit sermayeyi) devreye soktuğunuzda, eğer makinelerin oranı emek gücüne oranla artış gösterirse, o halde sermayenin artı değer getirecek olan bölümü (yani değişken sermaye) azalacaktır. Bu, kâr oranınızı düşürür ve ardından bunu telafi etmek için önlemler almaya başlamanız gerekir. Ve yine, bunların tümü birbirinden ayrılan, birbirleriyle rekabet etmek zorunda kalan kapitalistler tarafından -zorunlu olarak ve doğrudan kendi hesaplamalarıyla *değil, son kertede* değer yasası temelinde- yönlendirilir.

Onları proletaryanın sömürsünü yoğunlaştırmaya iten şey de budur. Bu yüzden onlar için 25 yıl çalışabilir ve ertesi gün bir anda kapının önüne konulabilirsiniz. Bu yüzden, örneğin sağlık yardımını size bugün için vaadedeler ancak gelecek için bunu vermeyebilirler. Bu yüzden işçilere gelip "Maaşlardaki kesintiyi kabul etmezseniz hepinizi işten çıkarmak zorunda kalacağız veya bu sağlık yardımından vazgeçmezseniz, o zaman yarınızı işten atmak zorunda kalacağız." derler. Bu durum, sürekli olarak yeni değişken sermaye kaynakları ve özellikle de daha yoğun ve daha ucuz bir şekilde sömürülebilecek insanlar aralamalarına neden olan şeydir.

Bütün bunlar, anarşinin itici güç olmasından kaynaklanmaktadır. Eğer sermaye birikiminin özel yapıları bulunurken aynı zamanda değer yasası ile birbirlerine bağlanmasalardı, işçileri bu kadar çok sömürmek durumunda kalmayacaklardı ifadesiyle kastedilen budur. O zaman şöyle diyebilirlerdi: "Elbette size ömür boyu bir iş garantisi sunacağız. Elbette size gerçekten iyi bir hayat yaşayabileceğiniz bir geçim ücreti ödeyeceğiz." ABD'de sendikaların 2. Dünya Savaşı'ndan sonraki parlak günleri evresinde, çok sayıda ücretli çalışanın bir evi, iki arabası, bir teknesi, bir kamp aracı vardı. Pek çok insan için, günümüzde kapitalizmin giderek daha küreselleşmiş bir uluslararası arenada işleyişinden dolayı bu durum artık ortadan kalktı.

Bu "düzensiz düzen" "nötr" bir şey değildir - korkunç sonuçları vardır. "Sorun, Çözüm ve Önümüzdeki Mücadeleler" de vurguladığım gibi:

Bu düzensizlik acımasız bir gerçekliktir... bu düzensizlik, sistemin ve iç dinamiğinin, insanlığın geleceğini ve varlığını ciddi biçimde tehdit eden bir noktaya gelmesini sağladı ve dünya ölçeğinde büyük acılar yaratıyor. Ve hepsinden ötesi, bu sistemin baskıcı kurallarını uygulamak için dünyanın her yerinde savaşların, darbelerin ve diğer kanlı eylemlerin yol açtığı büyük bir yıkım yaşanmaktadır.^{xxxiii}

Bunu anlamak çok önemlidir. Kapitalizmi ortadan kaldırmanın yolunun yalnızca sınıf mücadelesi olduğunu düşünmek, sınıf mücadelesinin gerçekleştiği temeli göz ardı eder. Halk kitlelerinin, ele almanız gereken ve onları kazanabilmek ve kendi temel çıkarları doğrultusunda savaşmalarını sağlamak doğrultusunda harekete geçirebilmek için devamlı değişen koşullarını görmezden gelirler.

Bu yüzden, bu mesele, bir kez daha, bilimsel olarak mı, yoksa öznel düşünceler ve mücadelenin altında yatan maddi koşullardan bağımsız bir sınıf mücadelesi nosyonunun gerekli çözüme zaten götüreceği temelinde mi ilerleyeceğiniz meselesidir. Bugün bu ülkede, üç ya da dört yıl öncesine göre mevcut durumdaki çok farklı sınıflara ve sosyal yapılanmalara bir bakın. Devrim için seferber edilmesi gereken insanların farklı maddi koşullarına bir bakın. Peki ya Gary-Indiana'da bulunan ABD Çelik İşletmesi'nde çalışmış ve şu anda tamamen işsiz durumda olan insanlar ne olacak? Devasa çelik fabrikası kapanınca Gary hayalet şehre dönmedi mi?

Buna kalkıp da yalnızca "sınıf mücadelesi", "sınıf mücadelesi", "sınıf mücadelesi" diyeceğinizi mi sanıyorsunuz? Sınıf mücadelesini sürdürecektir proleterler neredeler? Evet, şu an farklı bir durumdadır. Ve sanki bunu düşünmemize gerek yokmuş gibi ve tek dememiz gereken şey "sınıf mücadelesidir, sosyalizm için mücadeledir" şeklinde davranmayacağız. Bu yaklaşım iyi bir şeye yönlendirmez. Bu şekilde, bu sistemi devirmenin ilk büyük atılımına bile ulaşamazsınız ve toplumu sınıf ayrımları ve sömürü de dahil olmak üzere "4 Bütünler" ile başa çıkacak şekilde kesin olarak dönüştüremezsiniz.

Proleter/komünist devrimin nesnel temeli, proleterlerin burjuvaziye devirmeye ve burjuvaziye karşı mücadele etme konusundaki doğuştan gelen istekleri değildir. Aksine, kapitalist sistemin doğası ve işleyişi, bu sistem için temel ve esas olan, ancak bu sistem altında çözülemeyecek ve sonuç olarak dünyanın her yanında halk kitlelerini sefalete maruz bırakan büyük çelişkilerdir. Ancak bu geniş çaplı olarak anlaşılmalıdır; basit, dar ve ekonomist anlamda değil. Raymond Lotta'nın önceden bahsettiğim makalesinden yaptığım alıntıda, anarşinin yönlendirdiği kapitalist üretim ve birikim sürecinin sürekli olarak değer ilişkilerini dönüştürdüğü ve krize yol açtığı söyleniyordu. Kapitalizmin her seferinde yol açtığı "kriz" yalnızca *ekonomik* kriz değildir; ve yaygın pek çok yanlış anlayış ve çarpıtmanın aksine, komünizmin bilimsel anlayışı, kapitalizmin kendiliğinden "çökeceğini" kabul etmez – kapitalizmin, sefalete ve sistemin temel çelişkileri ve dinamiklerine dayanan savaşlar ve çevresel yıkımlar da dahil olmak üzere, devamlı olarak çeşitli krizlere maruz kalan halk kitlelerinin devrimci eylemi yoluyla *devrilmesi* gerekir.

Yeni sentez ve komünizmin daha sağlam ve daha tutarlı bir bilimsel temelde gelişmesi konusuna devam ederken, *zorunluluk ve özgürlük* meselesine de geri dönmek istiyorum. Mao, özgürlüğün zorunluluğun tanınması olduğu şeklindeki Engels'in ifadesini eleştirirken, buna bir şeyin daha eklenmesi gerektiğine dikkat çekti – özgürlüğü zorunluluğun tanınması ve *dönüşümü* olarak anlamalısınız. Mao, mücadelenin sürdürülmesi gerektiğini söyledi. Bu çok önemli bir konudur. Yeni sentez ile zorunluluk ve özgürlük arasındaki ilişkinin anlaşılması daha da geliştirilmiştir.

Ardea Skybreak'in *Tarihöncesi Adımlardan Geleceğin Atılımlarına* kitabının başında belirtilen bir başka açıklama ile başlayalım:

Ne insan türünün ortaya çıkması, ne de insan toplumunun günümüze kadarki gelişmesi önceden belirlenmiştir ya da önceden belirlenmiş yolları

izlememiştir. Tüm bu gelişmeyi tasarlayan ve şekillendiren aşkın bir irade ya da temsilci yoktur ve doğa ve tarih, Doğa ve Tarih şeklinde ele alınmamalıdır. Aksine, böyle bir gelişme, insanlık tarihinde zorunluluk ve rastlantısallık arasındaki ve altta yatan maddi güçler ile insanın bilinçli faaliyeti ve mücadelesi arasındaki diyalektik etkileşimle gerçekleşir.^{xxxiv}

Bunu biraz detaylandıralım. Rastlantısallık... ve zorunluluk. Bu ilişki maddenin sonsuz doğası ve hareketi ile ilgilidir. Katı (mutlak) determinizm – son kertede "tesadüf" diye bir şey olmadığını, yalnızca nedensellik (kozalite) olduğunu (ve eğer bunu gerçekleştirme kapasiteniz varsa, olan biten ve olacak her şeyin nedenselliğinin izini sürebileceğinizi) kabul eder – bu durum, mantıksal olarak “ilk neden” kabulüne yani tanrıya götürür. Şimdi bu düşünceyi yanıtlayalım ve çürütelim.

Hareket halindeki maddenin belirli formlarının bir başlangıcı ve bir sonu vardır, ancak eğer maddenin kendisinin bir başlangıcı olsaydı, bu durum "maddeden önce" bir şeyi gerektirirdi, bu da "maddenin dışında" bir şey olurdu ve maddeyi meydana getiren (yaratan) bir şeyi (tanrıyı) gerektirirdi. Başlangıcı veya sonu olmayan maddenin sonsuz varlığı, insan zihni için (hatta burjuva idealizmi ve önyargılar tarafından büyük ölçüde dizginsiz ve düzenli bir biçime sokulsa da) kavraması ve üzerine düşünmesi (baş ağrıtır!) çok zor bir şeydir. Fakat bilimsel, diyalektik materyalist yöntem ve yaklaşım uygulanarak bir sonuca varılabilir. Maddenin varlığına dair gerçek kanıtların ne olduğu ve maddi olmayan -nesnel kanıtı bulunmayan- varlıkların ve özellikle de doğaüstü güçlerin (tanrı veya tanrıları kapsar) varlığı konusunda sonuca varacak olan da budur.

Ve eğer madde (bununla hangi biçimde olursa olsun -mesela enerji- herhangi bir maddi varlığı bulunan şeyi kastediyoruz) sonsuza dek varlığını sürdürüyorsa ve devamlı olarak ve sonsuz bir şekilde hareket halindeyse, her seferinde dönüşüme uğrayacaktır, ve hareket halindeki maddenin farklı seviyeleri ve biçimlerini dikkate alacak olursak, verili bir zamanda göreceli olarak ayrı bir varlığa sahip olacaktır ve belirgin çelişkileri tarafından da belirlenecektir. Bütün bunlar, “birbirine bağlı tek bir nedensellik zincirinin” olmadığı ve olamayacağı sonucunu doğurur. Dolayısıyla maddi gerçeklikte nedensellik bulunur, fakat aynı zamanda rastlantısallık da bulunur.

Bu ifadenin diğer kısmına gelirsek, bu kısım, altta yatan maddi güçler ile insan faaliyeti ve mücadelesi arasındaki ilişkiyle ilgili olarak, Marx'ın insanların tarihi yaptıkları ancak bunu diledikleri gibi yapamayacakları ifadesine dayanır. İnsanlar, tarihi verili bir toplum, özellikle de toplumun ekonomik temeli, toplumun üretici güçleri ve buna tekabül eden üretim ilişkileri bağlamında yaparlar. Ve bunu kökten sıçramalarla, insan toplumundaki devrimlerle ve altta yatan koşulları dönüştürerek yaparlar. Ancak bunları mevcut olanın temelinde yaparlar, hayal güçleriyle birşeyler uydurarak değil. İşte bir kez daha, *Kuşlar ve Timsahlar*'da yapılan analogiye geliyoruz - doğal dünyadaki evrime yönelik analogiye. Doğal evrim, yeni türlerin ortaya çıkması da dahil olmak üzere, sürekli değişim ve niteliksel dönüşümü getirmektedir, ancak bu durum mevcut malzemeye dayalı bir şekilde gerçekleşir, süreci belirleyecek dış kuvvetler tarafından –bu bir tanrı olabilir veya bir “akıllı tasarımcı” olabilir, adına ne demek isterseniz onu deyin- enjekte edilen bir şeyle değil. Aynı şey, insan toplumunun tarihsel gelişimi ve dönüşümü için de geçerlidir. İnsanlar tarihi yaparlar, ancak karşılaştıkları maddi gerçekliğe göre hareket ederek ve o maddi gerçeği dönüştürerek bunu yaparlar, yoksa hayal güçlerinden uydurdıkları, toplumun nasıl olmasını istediklerine yönelik bir düşünceyle ve sonrasında bu düşünceyi gerçekliğe dayatarak değil.

Komünizm ve Jefferson Demokrasisi'nde^{xxxv} burjuva siyaset teorisinde, yegane pozitif özgürlük olarak, temel olarak negatif özgürlüğe hürmet eden -devlet tarafından gerçekleştirilen baskıdan özgürleşme gibi (dayanamadığım bir şey olduğu için kelimelerdeki oynamadan ötürü kusura bakmayın)- kesin bir zorlama bulunduğunu inceledim. Böylesi bir burjuva teorisi, pozitif özgürlük girişiminin -insanların belirli hedeflere yönelik motive edilmelerinin- doğuştan gelen veya en azından nihayetinde mecburi bir şey olarak totaliterliğe yönelme eğiliminde olduğunu belirtir. Bu anlayış, insanın toplumsal ilişkileri de dahil olmak üzere, gerçeğe bilimsel, diyalektik materyalist bir yaklaşımdan yoksun ve bununla çatışan, temelde hatalı bir anlayıştır. Bu konuya daha ayrıntılı bir şekilde girmeden önce, oldukça pozitif -sosyalist, dahası komünist toplum kesin olarak böyle olacaktır- bir pozitif özgürlük olacağını vurgulamak doğru ve önemlidir. Bu durum, bir kez daha zorunluluk ve özgürlük arasındaki ilişkiye bağlıdır - bu ilişkinin doğru bir şekilde anlaşılması gerekir ve doğru bir şekilde anlaşılana hareket etmek gerekir.

Komünizm ve Jefferson Demokrasisi'nden yapılan aşağıdaki alıntılar, bazı temel yönleriyle bu durumdan bahsetmektedir:

Bunun doğru bir şekilde değerlendirilmesinin temeli, zorunluluk olmadan ve bu hususta bir çeşit zorlama olmadan bir toplum ve dünyanın -insanın varoluşunun- asla olmadığı ve asla olamayacağını anlamaktır. Mesele şudur: Bir yanda zorunluluk ve zorlama ile diğer yanda özgürlük; bir yanda öz bilinçli bir kurtuluş ile diğer yanda altta yatan maddi koşullar arasındaki ilişki nedir?

Bununla birlikte verili herhangi bir zamanda ve bir şekilde "koşulların belirleneceği" gerçekliği bulunmaktadır. Bu durum, zorunluluğun varlığı ve rolünden bahsetmenin de başka bir yoludur. "Koşullar" daha geniş anlamda objektif gerçeklik tarafından belirlenir, ve evet, aynı zamanda birey olan insanın bilinçli eylemleri yoluyla, fakat daha temel olarak ve büyük etki yaratacak şekilde toplumsal güçler tarafından belirlenir. Kapitalist toplumda bu durum pek çok şekilde ifade edilmektedir. İnsanların yaşayabilmeleri için iş bulabilmelerine yönelik temel düzeyde bir zorunluluk bulunur.

Bunu daha fazla açıklamak için, ilerici olan insanlardan bazılarının özlemlerini ele alalım. Bu kişiler, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitsizliklerden, baskı altındaki ulusal azınlıkların maruz kaldığı eşitsizliklerden ve diğer pek çok toplumsal eşitsizlikten hoşlanmazlar, aslında rahatsız olurlar, hatta bunlardan derin şekilde rahatsızlık duyarlar. Ancak bu koşullar belirlenmiştir, bu ilişkiler, bu sistemin dinamikleri sayesinde ve doğasının bir sonucu olarak belirlenmiştir ve uygulanmaktadır ve insanlar, her ne kadar bunu yapmaya çalışsalar da, yalnızca nefret ettikleri için bunları ortadan kaldırmayı "seçemezler".

İnsanlar, kendilerine birey üzerinde ve ötesinde bulunan güçler tarafından dayatılan koşul ve şartlara cevap vermeye zorlanmaktadır. Aslında, herhangi bir toplumdaki insanlar için bu her zaman geçerli olacaktır. Aradaki fark, komünist toplumda sınıfsal bölünmeler ve diğer baskıcı sosyal ilişkiler ortadan kaldırılacağı için; bu ilişkiler ve buna eşlik eden bakış açısı, insanın -bireysel olarak ve hepsinden önemlisi, işbirliği halinde ve kolektif biçimde- verili herhangi bir zamanda karşılaştıkları zorunluluğa cevap

verme çabalarına engel olmayacak ve müdahale etmeyecektir. Ancak şu anda, insanlık tarihinin, herhangi bir bireyin veya grubun zorunluluğa cevap verme girişiminin yalnızca genel anlamda zorunlulukla değil, bu girişimin *toplumsal ve sınıfsal bölünmeler ve bunlara tekabül eden fikirler ve bakış açıları* tarafından dayatılan engellerle de yüzleşmek zorunda olduğu bir evrede bulunuyoruz.

Komünist toplumla ilgili temel fark, artık bir zorunlulukla karşı karşıya kalmayacağımız veya yalnızca doğa tarafından değil, aynı zamanda toplumsal olarak da hiçbir şartın belirlenmeyecek olması değildir; insanın, bu zorunlulukların dönüşümüne bireysel olarak ve herşeyden önce de kolektif olarak, sınıfsal bölünmelerden ve baskıcı toplumsal ilişkilerden ve bunlara tekabül eden fikirlerden -gerçekliğin, antagonistik toplumsal ve sınıfsal ilişkilerin prizmasından bozularak elde edilerek anlaşılmasından ve buna tekabül eden fikirler ve bakış açılarından- kaynaklı ayakbağları olmadan yüzleşecek ve bunlara yaklaşacak olmasıdır.

Sonuç olarak, komünizm yalnızca ya da temel olarak, insanların sosyalist ve benzer şekilde komünist toplumda başkalarına veya genel olarak topluma zarar vermeyecekleri ölçüde, toplumsal kurumlar olmadan da belirli bireysel eğilimleri izleyebilecekleri, toplumsal açıdan belirlenmenin kabul edilmemesi anlamına gelen “negatif özgürlük” tasavvuru ve kapsamı demek değildir; fakat bunun ötesinde, komünizm, insanların bireyler olarak, ancak hepsinden önce ortaklaşa ve uzlaşmaz olmayan mücadeleler de dahil olmak üzere karşılıklı etkileşimler yoluyla; bir bütün olarak toplumu oluşturan bireylerin maddi, entelektüel ve kültürel yaşamını artırırken, diğer yanda toplumun ve doğanın (ve ikisi arasındaki ilişkinin) süregiden dönüşümünü tasavvur eder ve *pozitif özgürlüğü* tamamen yeni bir boyutta somutlaştırır.^{xxxvi} [Özgün metinde kalın ve italik]

ⁱ Bob Avakian, *Komünizmin Yeni Sentezi: Temel Yönelim, Yöntem ve Yaklaşım ve Esas Unsurlar*, 2015 Yazı. Bulunduğu web siteleri: revcom.us and thebobavakianinstitute.org. Türkçesi için: <http://yenikomunizm.com/temel-yonelim-yontem-yaklasim/>

ⁱⁱ Bob Avakian, *THE NEW COMMUNISM: The science, the strategy, the leadership for an actual revolution, and a radically new society on the road to real emancipation* (Insight Press, 2016) Türkçesi: *YENİ KOMÜNİZM: Gerçek bir devrim ve kökten yeni bir toplum için gerçek kurtuluşa giden yolda bilim, strateji ve önderlik* (El Yayınları, 2018). Ayrıca e-kitap olarak da mevcuttur bakınız: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org.

ⁱⁱⁱ Bob Avakian, *BASics: Bob Avakian'dan konuşmalar ve yazılar* (RCP Publications, 2011) Ayrıca e-kitap olarak da mevcuttur bakınız: revcom.us.

^{iv} Karl Marx, *Theories of Surplus Value*, Karl Marx and Frederick Engels, Collected Works (International Publishers, 1989), Vol. 32, p. 393.

^v Age.

-
- vi Bob Avakian, Devrim Yapmak ve İnsanlığı Kurtarmak. Bölüm 1: "Burjuva Hakkının Dar Ufkunun Ötesinde" Bölüm 2: "Yaptığımız Her Şey Devrimle İlgilidir" Bob Avakian'ın bu konuşmaları 21 Ekim 2007'den başlayarak Revolution gazetesinin 105. ve 120. sayıları arasında dizi şeklinde yayınlandı. Ayrıca mevcut olduğu yerler: revcom.us and thebobavakianinstitute.org. Ayrıca, *Devrim ve Komünizm: Temel ve Stratejik Yönelim*, Devrim kitapçığında yer almaktadır, 2008.
- vii David Brooks, "A Renaissance on the Right", *New York Times*, 13 Nisan 2018.
- viii Bob Avakian, *Demokrasi: Neden Daha İyisini Yapamayalım ki?* (El Yayınları, 2016), s. 29.
- ix Age.
- x Adam Goodheart, *1861: The Civil War Awakening* (Alfred A. Knopf, 2011).
- xi *BA Konuşuyor: Devrim – Daha Azı Değil!* Bob Avakian Live. 2012'de yapılan konuşmanın filmi. Bu filmle ilgili daha fazla bilgi edinmek ve DVD'yi sipariş etmek için şu adresi ziyaret edebilirsiniz: revcom.us.
- xii Edward E. Baptist, *The Half Has Never Been Told: Slavery and Making of American Capitalism* (Basic Books, 2014).
- xiii Bob Avakian, "TRUMP/PENCE REJİMİ GİTMEK ZORUNDA! İnsanlık Adına Faşist Bir Amerika'yı Kabul Etmeyi Reddediyoruz, Daha İyi Bir Dünya Mümkün, Bob Avakian'ın Konuşması" 2017'de gerçekleştirilmiş konuşmanın filmi. Mevcut olduğu web siteleri: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org.
- xiv Robert E. Rubin, "Philosophy Pays Off", *New York Times*, 1 Mayıs 2018.
- xv Robert E. Rubin, "America's Bank by Roger Lowenstein", *New York Times Book Review*, 25 Ekim 2015.
- xvi Bob Avakian, "İlkeli Uzlaşmalar ve İnsanlığa Karşı Diğer Suçlar Üzerine", Revolution #419, 12 Kasım 2015. Mevcut olduğu web siteleri: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org.
- xvii Avakian, *The New Communism*, p.77.
- xviii Marx, *Theories of Surplus Value*, p. 393.
- xix Age.
- xx Devrimci Komünist Parti, "Devrimin Mümkünlüğü Üzerine", Revolution #102, 23 Eylül 2007. Ayrıca *Devrim ve Komünizm: Temel ve Stratejik Yönelim*, Devrim kitapçığında bulunmaktadır, 1 Mayıs 2008. Mevcut olduğu web sitesi: revcom.us.
- xxi Karl Marx, *Capital*, Karl Marx and Friedrich Engels, Collected Works (International Publishers, 1989), Vol.35, p.640.
- xxii Ishak Baran and K.J.A., "Ajith - A Portrait of the Residue of the Past" in *Demarcations: A Journal of Communist Theory and Polemic*, Sayı 4, 2015 Kışı, p.49. Türkçe Baskısı: "Ajith – Geçmişin Tortusunun Bir Portresi" (El Yayınları – Şubat 2019) Ayrıca mevcut olduğu web siteleri: demarcations-journal.org ve revcom.us.
- xxiii Bob Avakian, *Birds Cannot Give Birth to Crocodiles, But Humanity Can Soar Beyond the Horizon*, 2010 yılında gerçekleştirilmiş bir konuşma. Türkçe Baskısı: *Devrim ve Materyalizm - Kuşlar Timsah Doğuramaz Ama İnsanlık Ufkunu Aşabilir* (Patika Kitap, 2015). E-kitap olarak insight-press.com sitesinde mevcuttur. Ayrıca mevcut olduğu web siteleri: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org.
- xxiv *Akut çelişki*, verili bir zamanda maddeyi belirleyen içsel ve dışsal çelişkilerin şiddetli bir şekilde birbirleriyle kesişerek bir bakıma üst üste geçmeleri durumuyla ortaya çıkan oldukça keskin ve ele alması oldukça çetrefilli olan çelişki türüdür. (Ç.n.)

-
- xxv The Bob Avakian Institute, *Bob Avakian (BA) – Official Biography*, 2017. Mevcut olduğu web siteleri: thebobavakianinstitute.org ve revcom.us.
- xxvi Devrimci Komünist Parti, “Devrimci Komünist Parti ABD’nin 6 Resmi Kararı, 1 Ocak 2016”. Mevcut olduğu web sitesi: revcom.us. Türkçesi için: <http://yenikomunizm.com/dkp-abd-merkez-komitesi-6-karar/>
- xxvii Bob Avakian, “Conquer The World? The International Proletariat Must and Will,” *Revolution* magazine, No: 50, Aralık 1981. Mevcut olduğu web siteleri: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org. Türkçesi için: <http://yenikomunizm.com/dunyayi-fethet/>
- xxviii Bu çalışmaya yönelik bkz: <http://yenikomunizm.com/temel-yonelim-yontem-yaklasim/>
- xxix Bob Avakian, *Observations on Art and Culture, Science and Philosophy* (Insight Press, 2005), p.43. Türkçe baskısı: *Bilim, Sanat, Kültür ve Felsefe Üzerine* (Yordam Kitap, 2011).
- xxx Bob Avakian, “Bob Avakian in a Discussion with Comrades on Epistemology: On Knowing and Changing The World” in *Observations on Art and Culture, Science and Philosophy*, pp. 55-56. Türkçesi için bakınız; *Kültür, Sanat, Bilim ve Felsefe Üzerine Gözlemler*, Yordam Kitap, 2011
- xxxi Raymond Lotta, “On the “Driving Force of Anarchy” and the Dynamics of Change – A Sharp Debate and Urgent Polemic: The Struggle for a Radically Different World and the Struggle for a Scientific Approach to Reality”, *Demarcations: A Journal of Communist Theory and Polemic*, Sayı 3, 2014 Kışı, s. 5. Mevcut olduğu web sitesi: demarcations-journal.org ve revcom.us. Türkçesi için: <http://yenikomunizm.com/anarsinin-itici-gucu-uzerine/>
- xxxii Age.
- xxxiii Bob Avakian, “The Problem, the Solution, and the Challenges Before Us”, *Revolution* #506, 31 Ağustos 2017. Mevcut olduğu web siteleri: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org.
- xxxiv Ardea Skybreak, *Of Primeval Steps and Future Leaps: An Essay on the Emergence of Human Beings, the Source of Women’s Oppression, and the Road to Emancipation* (Banner Press, 1984). Türkçe baskı: *Tarihöncesi Adımlardan Geleceğin Atılımlarına: İnsanın Ortaya Çıkışı, Kadına Dönük Baskının Kökenleri ve Kurtuluşa Giden Yol Üzerine Bir Çalışma* (Patika Kitap, 2016).
- xxxv Bob Avakian, *Communism and Jeffersonian Democracy* (RCP Publications, 2008), pp. 59-62. Mevcut olduğu web siteleri: revcom.us ve thebobavakianinstitute.org, ayrıca kitapçık olarak da mevcuttur (RCP Publications).
- xxxvi Age.